อนุสรณ์

นางวาดี พิพิธบรรณการ วิทยสุข

23 เมษายน 2515

อนุสรณ์

นางวาศ พิพิธบรรณการ วิทยาสุข

23 เมษายน 2515

เจ้าภาพขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้กรุณาให้เกียรติมาในงานนี้ ตลอดจนท่านที่ได้กรุณาร่วมเป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศล และท่านที่ได้มีส่วนช่วยเหลืองานศพครั้งนี้โดยทั่วกันด้วย.

ปทุม สุวรรณโชติ

คำนำ

ในงานฌาปนกิจศพแม่ ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะพิมพ์หนังสือเพื่อเป็นอนุสรณ์ให้แม่ (นางวาศ พิพิธบรรณการ) และเป็นบรรณาการแก่ท่านที่เคารพและญาติมิตร ที่มาร่วมในงานนี้

ข้าพเจ้าได้เคยอ่านหนังสือเรื่อง "ไขคำคม" ซึ่งคุณหลวงรักษ์นราทร (โชค ชมธวัช) ผู้ที่ข้าพเจ้านับถือเขียนไว้ เห็นว่าเป็นหนังสือมีสาระในทางพระพุทธศาสนาและคติของนักปราชญ์ มีอรรถรสในเชิงอักษรเป็นอันมาก จึงได้ขอความกรุณาต่อท่านขอนำเรื่องทำนองเดียวกันสักเรื่องหนึ่ง เพื่อที่จะได้พิมพ์ดังกล่าวแล้ว ท่านก็ได้ให้เรื่อง "ขยายคำคม" มา ซึ่งข้าพเจ้าขอขอบพระคุณท่านอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย.

ปทุม สุวรรณโชติ

นางวาศ พิพิธบรรณการ (วิทยาสุข)

(ถ่ายเมื่ออายุ ๓๖ ปี)

นางวาศ พิพิธบรรณการ (วิทยาสุข)

(ถ่ายเมื่ออายุ ๖๕ ปี)

นางวาศ พิพิธบรรณการ (วิทยาสุข)

ชาตะ ๑ มกราคม ๒๔๓๔

มรณะ ๑ มีนาคม ๒๕๑๕

รวมอายุ ๘๑ ปี ๒ เดือน

ประวัติ

นางวาศ พิพิธบรรณการ (วิทยาสุข) เกิดที่ตำบลบางลำภูบน เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๓๔ จังหวัดพระนคร เป็นบุตรีพระบรมนารถนิจภักดี (แข ศศิสมิต) ซึ่งทำหน้าที่เป็นพระพี่เลี้ยงของพระบรมโอรสาธิราชสยามมงกุฎราชกุมาร เจ้าฟ้าวชิรุณหิศ มารดาชื่อ ทองคำ ศศิสมิต มีพี่ร่วมบิดามารดาเดียวกันอีก ๒ ท่าน คือ

๑. นางสุ่ม บรรณกิจสาทร (ทัพเป็นไท) ถึงแก่กรรม

๒. นายวงศ์ ศศิสมิต เป็นหุ้มแพร รับราชการเป็นข้าราชสำนักในพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ และพระองค์ทรงโปรดเกล้า ฯ พระราชทานนามสกุลให้ว่า ศศิสมิต ถึงแก่กรรม

นอกจากนี้ยังมีพี่น้องร่วมบิดาเดียวกันอีกหลายท่านและได้ถึงแก่กรรมไปหมดแล้ว คือ

๑. นายมุ่ย ศศิสมิต

๕ นายอ้าท ศศิสมิต

๒. นายพร ศศิสมิต

๓. นางอรุณ ศศิสมิต.

๔. ขุนสุรนัยประจักษ์ (ฮุย ศศิสมิต)

เมื่อครั้งยังเป็นเด็กบิดานำไปถวายสมเด็จพระพันวสาอัย-ยิกาเจ้า (พระนางเจ้าสว่างวัฒนา) ทั้ง ๓ พี่น้อง พระองค์ท่านประทานพระกรุณาให้คุณป้าของท่านคือ คุณแสง ภรรยาพระศรี-ทิพโภช (ปาล บุญ–หลง) กับหม่อมเขียนสนิทวงศ์ ในพระองค์เจ้าสายสนิทวงศ์ เป็นผู้ดูแลอบรมสั่งสอน นางวาศได้รับการเลี้ยงดูอบรมมาจากในวังหลวง จนโตพอสมควรแล้วได้ทูลลาออกมา ได้ศึกษาการช่างเช่นทำดอกไม้ เย็บปักถักร้อย การเขียนอ่านหนังสือตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีจากในวังหลวงพอประมาณ

นางวาศ พิพิธบรรณการ สมรสกับขุนพิพิธบรรณาการ และได้ป่วยด้วย โรคชรา มีไข้หวัดแทรกเล็กน้อย ป่วยอยู่นาน ๕ วัน ก็ถึงแก่กรรมโดยสงบ รวมสิริอายุได้ ๘๑ ปี ๒ เดือน มีบุตรธิดา ๓ คน คือ

๑. นางปทุม สุวรรณโชติ
๒. นายสลิล วิทยาสุข ถึงแก่กรรม
๓. นางอร่าม สุทธิโรจน์

ไม่มีใครรักเราเท่าแม่

เมื่อข้าพเจ้ากลับมาจากต่างจังหวัดทุกครั้ง จะพบแม่นั่งอยู่บนม้าในห้องอาหารข้างล่างเป็นประจำ แม่นั่งประจำอยู่ที่นั่นเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี แต่นี้ตอไปข้าพเจ้าจะไม่เห็นแม่อีกแล้ว เพราะแม่ได้จากพวกเราไปอย่างไม่มีวันกลับ แม่สิ้นชีวิตเสียแล้ว แต่ก็อดที่จะเสียใจ เสียดาย สงสารแม่ไม่ได้ พยายามบอกแก่ตนเองว่าในเมื่อแม่ถึงแก่กาลเวลาจะต้องดับสูญ ท่านก็ต้องจากพวกเราไปแน่นอน

แม่เป็นคนอดทน บากบั่น มานะและเรียบร้อย ไม่เคยกล่าวคำหยาบให้พวกลูก ๆ ได้ยินเลย เป็นคนใจดีอย่างประหลาด ตั้งแต่ข้าพเจ้าจำความได้ตราบจนกระทั่งแม่สิ้นชีวิตลง แม่ไม่เคยดุไม่เคยตีข้าพเจ้าเลยแม้แต่ครั้งเดียว บางครั้งข้าพเจ้าทำผิดแม่ก็อดใจเอาไว้ไม่พูดจาว่ากล่าวให้ลูกหมองใจแม้แต่สักคำเดียว ทำให้ข้าพเจ้าระลึกได้เองว่าข้าพเจ้าทำผิดเสียแล้วและจะไม่กระทำผิดอีกต่อไปเป็นครั้งที่สอง เมื่อข้าพเจ้ายังเด็กอยู่ แม่มักจะไปฟังพระธรรมเทศนาที่วัดใกล้บ้านทุกเย็น ก่อนนอนแม่จะเล่าให้

ฟังว่าวันนี้พระท่านเทศน์เรื่องอะไรบ้าง เป็นการสั่งสอนให้ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมโดยไม่ให้เรารู้ตัว เพื่อเติบโตขึ้นจะได้ประพฤติตนเป็นพลเมืองดี เรื่องที่แม่นำมาเล่าเป็นนิยายอิงธรรมะทุกเรื่อง พอโตขึ้นสักหน่อยพอที่จะสวดมนต์ได้ แม่จะสอนให้สวดมนต์บทต่าง ๆ ซึ่งข้าพเจ้าก็นำมาปฏิบัติจนตราบเท่าทุกวันนี้ การอบรมบ่มนิสัยข้าพเจ้ามาแต่เล็กทำให้ข้าพเจ้าได้ทำประโยชน์แก่ตัวแม่ได้คือ เมื่อแม่ล้มป่วยลงวันแรกจนวันสุดท้ายข้าพเจ้าจะนำดอกไม้และจุดธูปหอมไปให้แม่ได้ไหว้พระทุกวันข้าพเจ้ากลัวแม่จะลืมบทสวดมนต์ข้าพเจ้าก็นำสวดไปด้วย รู้สึกว่าแม่มีสติดีขึ้น แต่น่าเสียดายแม่ป่วยเพียงห้าวันก็สิ้นชีวิต ซึ่งข้าพเจ้าก็ได้สนองคุณแม่เพียงเท่านั้นอันนอกเหนือไปจากอย่างอื่น

แม่เป็นผู้อยู่ในศีลและธรรมอันดีทุกประการ ชอบทำบุญและให้ทาน เอาใจใส่ในการบำรุงพระพุทธศาสนา ประกอบการกุศลอยู่เป็นเนืองนิจ รักษาศีล ๘ เป็นบางครั้ง แต่รักษาศีล ๕ มาตั้งอายุ ๔๐ ปี ตราบจนชีวิตหาไม่ เมื่อครั้งยังมีสุขภาพดีอยู่มักจะไปฟังพระธรรมเทศนาในวันธรรมสวนะเป็นประจำมิได้ขาด ต่อมาเมื่อสุขภาพเสื่อมโทรมลงไปไหนไม่ไหวจึงได้งดการไปวัด และได้ปฏิบัติทางใจมาจนสิ้นอายุของแม่

สิ่งที่ข้าพเจ้าจำติดใจอยู่อีกเรื่องหนึ่งก็คือ เมื่อข้าพเจ้าโตไปโรงเรียนได้ สิ่งที่แม่ขาดเสียไม่ได้ก็คือ เวลาเย็นข้าพเจ้ากลับมาจากโรงเรียน แม่จะเตรียมอาหารอร่อย ๆ ไว้ให้รับประ-ทานทุกวัน และเย็บเสื้อชั้นในคอกลมประดิษฐ์ทำดอกรอบ ๆ คอเสื้อเรียกว่าดอกรัก เป็นผ้าสีต่าง ๆ หรือดอกต่าง ๆ ไม่ซ้ำกันเลยจนตัวเดียวไว้ให้ข้าพเจ้าสรวมใส่ แม่เคยเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่าเมื่อยังตั้งครรภ์ข้าพเจ้าอยู่แม่ได้ตั้งอธิษฐานไว้ขอให้ข้าพเจ้าเกิดมาเป็นคนสวย และมีอวัยวะครบถ้วนเหมือนคนธรรมดาทุกอย่าง และได้เฝ้าฟูมฟักทนุถนอมมาแต่น้อยคุ้มใหญ่ ข้าพเจ้ารู้สึกว่ายังตอบสนองบุญคุณของท่านยังไม่พอ ข้าพเจ้ารู้ดีว่าแม่จะทำทุกอย่างเพื่อลูกได้แม้แต่ชีวิตและเลือดเนื้อแม่ก็ยอมสละยอมทำเพื่อความอยู่รอดและเพื่อความรุ่งเรืองของลูก เพื่ออนาคตของลูก แม่จะอดทนอย่างสุดแสนสาหัสเพื่อลูกซึ่งไม่มีผู้ใดเทียบเท่า เมื่อแม่มาสิ้นชีวิตเช่นนี้ก็มีทางเดียวเท่านั้นคือทำบุญกุศลอย่างใดก็อุทิศไปให้แม่ เมื่อไปเห็นอาหารชนิดใดที่แม่ชอบ ข้าพเจ้าจะตื่นตันใจเพราะระลึกถึงแม่และจะต้องนำไปถวายพระให้ท่านได้ฉันแล้วจะได้อุทิศแผ่กุศลไปให้แม่ของข้าพเจ้าทุกครั้ง

ขอกุศลผลบุญทั้งสิ้นที่ข้าพเจ้ากระทำเพื่อแม่ ขอแม่จงได้รับในสัมปรายภพเถิด ถ้าชาติหน้ามีจริงข้าพเจ้าขอเกิดไปรับใช้สนองพระคุณของแม่ให้สาสมกับที่แม่ได้มีความรัก ความหวังดี ห่วงใยและอาทรในตัวข้าพเจ้าด้วยเถิด กรรมใดที่ข้าพเจ้าได้ล่วงเกินต่อแม่ด้วย กาย วาจา ใจ ข้าพเจ้าขอกราบเท้าอโหสิทั้งสิ้น ขอให้ดวงวิญญาณของแม่จงไปสู่สุคติตามที่แม่เคยปรารถนาเมื่อยังมีชีวิตอยู่ทุกประการ

ปทุม สุวรรณโชติ

คำไว้อาลัย

เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๕ เวลาประมาณ ๒๒.๐๐ น. ขณะนั้นข้าพเจ้ายังนอนหลับอยู่ที่บ้านพัก จังหวัดหนองคาย เด็กได้เข้ามาปลุกบอกว่ามีโทรศัพท์ทางไกลมาจากกรุงเทพ ฯ ข้าพเจ้ารีบไปรับโทรศัพท์ จึงได้ทราบข่าวจากปทุมว่าคุณแม่ได้ถึงแก่กรรมเสียแล้วก่อนหน้านั้นเล็กน้อย ข้าพเจ้าจึงรีบลงมากรุงเทพ ฯ ในวันต่อมา

ก่อนหน้ามรณะกรรม ๔-๕ วัน ปทุมได้โทรศัพท์แจ้งข่าวไปว่าคุณแม่ป่วยแต่รู้สึกว่าไม่ร้ายแรง ข้าพเจ้าบอกให้ไปรับหมอมาดูแลรักษา ความตายเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าพิจารณาอยู่เสมอ ไม่มีผู้ใดจะหลีกเลี่ยงได้ คุณแม่อายุ ๘๑ ปีแล้ว แม้กระนั้นก็ยังอดอาลัยความดีของท่านไม่ได้

ข้าพเจ้าได้เข้ามาอยู่ในครอบครัวเดียวกับคุณแม่เป็นเวลานานกว่า ๓๐ ปี ได้พบแต่ความใจเย็นของท่าน ไม่เคยแสดงความโกรธเคือง มีแต่ความเมตตากรุณาและยึดมั่นในพระพุทธศาสนาตลอดชีวิต ข้าพเจ้าจึงมีความเคารพนับถือเสมือนหนึ่งแม่บังเกิดเกล้าของตนเอง ขออานุภาพแห่งความดีของท่านจงเป็นอานิสงส์ต่อไปในภพหน้า

พยอม สุวรรณโชติ

แม่สุดที่รักของลูก

วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๕ เป็นวันที่ลูกได้สูญเสียแม่สุดที่รักของลูก แม่จากลูกไปด้วยอาการสงบ เพียงหลังการป่วยได้เพียง ๕ วัน และเป็นการป่วยครั้งสุดท้ายของแม่ ลูกไม่คิดว่าแม่จะจากไปเร็วอย่างนี้ แต่แม่ก็ต้องจากไปด้วยกฎแห่งกรรม

แม่เป็นแม่ที่ดีของลูกทุกคน สั่งสอนอบรมลูกในทุก ๆ ด้าน แม่ไม่เคยกล่าวคำหยาบแม้ในยามโกรธ แม่อ่อนโยนกับชนทุกชั้นและทุกวัย

แม่รักและเอาใจใส่ลูกหลานเหลนทุกคน เมื่อครั้งลูกยังเรียนหนังสืออยู่ ตอนเย็นเลิกเรียนกลับถึงบ้านลูกไม่เคยผิดหวังเลย แม่ต้องซื้อของว่างไว้ให้รับประทานทุกวัน จัดซื้อไม่ให้ซ้ำกันกลัวลูกจะเบื่อ บางครั้งแม่จะทำกระหรี่ปั๊บตัวเล็ก ๆ ไว้ให้ซึ่งแม่ทำได้อร่อยมาก ลูกชอบรับประทานมาจนทุกวันนี้ ต่อไปนี้ใครจะทำให้ลูกทานเล่า

ในฤดูนี้เป็นฤดูมะม่วง ลูกเคยซื้อให้แม่รับประทานเป็นประจำและแม่ก็ชอบมาก เมื่อเห็นมะม่วงสุกแล้วลูกต้องร้องไห้ทุกครั้งเพราะคิดถึงแม่ของลูกสุดหัวใจ ถ้าแม่มีชีวิตอยู่ต่ออีกไม่

กี่วันแม่ก็ได้ทานแล้ว แต่นั่นแหละเราฝ่าฝืนกฏแห่งกรรมไปไม่ได้

แม่ยึดมั่นในบวรพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดียิ่ง แม่จะไปวัดทุกวันธรรมสวนะ ไม่เคยเบียดเบียนชีวิตสัตว์เลยจนตราบเท่าทุกวันนี้ ถึงแม่จะอยู่ในวัยชรามากแล้วก็ตามแม่ไม่เคยลืมคำสวดมนต์เลย ได้ปฏิบัติเป็นกิจวัตรทุก ๆ วัน ตลอดชีวิตของแม่มีแต่การทำบุญบริจาคทานอยู่ตลอดเวลา แม่มีเสบียงบุญไว้อย่างเต็มเปี่ยม

อานิสงส์ทักษิณานุประทานใด ๆ ที่แม่ได้บำเพ็ญกุศลอุทิศและปฏิบัติอายุขัย ขอจงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของแม่จงสู่สุคติอันสูงสุดและเสวยสุขในสัมปรายภพ และในภพหน้าถ้ามีจริงแล้วขอให้ลูกได้เกิดมาเป็นลูกของแม่อีกทุกภพ ทุกอย่างลูกเขียนออกมาจากหัวใจของลูกที่แสนจะอาลัยแม่อย่างสุดซึ้ง

แดงลูกแม่

๒๕ มีนาคม ๒๕๑๕

ขอบูชาดวงวิญญาณคุณยาย

ทั้งที่รู้ว่าวันและเวลาเช่นนี้ย่อมมาถึงด้วยกันทุกคน แต่เมื่อมันได้มาถึงคุณยายของหลาน หลานก็สุดที่จะคิดปลงได้อีกต่อไป หลานอยากจะคิดว่าร่างของคุณยายที่นอนสงบนิ่งอยู่บนเตียงนั้นเป็นการนอนหลับเพียงชั่วคืนเท่านั้น พอรุ่งเช้าก็คงลุกและพูดจาให้หลานได้เห็นและได้ยินอีก แต่แล้วหลานก็ยอมรับความจริงว่า คุณยายได้จากหลานไปชั่วนิรันดร์ จะเหลืออยู่ก็แต่ความทรงจำและรำลึกถึงคุณยายเท่านั้น

หลานไม่เคยเฉลียวใจเลยว่าวันสุดท้ายของคุณยายใกล้จะถึง บางครั้งคุณยายจะพูดเป็นลางให้ทราบ ดังเช่นขณะที่คุณยายนั่งอยู่หลังบ้านซึ่งก็มองเห็นประตูรั้วหน้าบ้านได้ คุณยายก็จะพูดว่า "แนะ มีใครเดินมาหา" ซึ่งหลานก็ไม่เห็นมีผู้ใดเลย บางทีก็พูดว่า "มีคนมาหายาย และ ยายไปเดินเล่นกับเขาทุกวัน" ปกติคุณยายเป็นคนแข็งแรงมากไม่เคยล้มป่วยนาน ๆ เลย อย่างดีเป็นไข้เป็นลมนอนพักเพียงวันเดียวก็ลุกขึ้นได้อย่างปกติ หรือบางครั้งหกล้มฟาดพื้นก็ไม่ปรากฏอาการเจ็บป่วยอย่างใดจนเป็นที่เรียกกันในบ้านว่า "ซูเปอร์ยาย"

แต่แล้วหลานก็ไม่สามารถเรียกคุณยายได้เช่นนั้นอีกต่อไป ก่อนคุณยายจะเสียเพียง ๕ วัน คุณยายเป็นลมนิ่งอยู่ในห้องน้ำเป็นเวลานาน เด็ก ๆ ต้องช่วยกันประคองให้คุณยายมานอน และตั้งแต่นั้นมาคุณยายก็ไม่สามารถลุกขึ้นมาได้อีกเลย หลานเริ่มใจเสียคิดเงียบ ๆ เพียงคนเดียวว่าคราวนี้คุณยายคงไม่รอดเสียแล้ว แต่ก็ไม่กล้าพูดอะไรออกมา ได้แต่หวังว่าอาการของคุณยายคงจะดีขึ้นแต่แล้วคืนวันที่ ๑ มีนาคม หลานก็ต้องสูญเสียคุณยายไปอย่างไม่มีวันกลับ

ขออานิสงส์ผลบุญที่คุณยายและหลานได้เคยกระทำมา จงช่วยนำดวงวิญญาณคุณยายไปสู่สุขคติด้วย.

ปรุงจิตร์ ปรีชาพานิช

๒๕ มีนาคม ๒๕๑๕

ระลึกถึงคุณยาย

คุณยายได้สิ้นใจอย่างสงบที่สุดที่บ้าน เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๕ เวลาประมาณ ๒๒.๐๐ น. รวมอายุได้ ๘๑ ปีกับ ๒ เดือนเต็ม ปกติคุณยายเป็นคนแข็งแรง เคยเจ็บหนักมาก็หลายครั้งแต่ละครั้งไม่เคยเกิน ๒ วัน คุณยายก็สามารถลุกเดินได้ตามปกติ มาครั้งสุดท้ายคุณยายได้เป็นลมในห้องน้ำและนอนซมเรื่อยมา และได้ให้คุณหมอมาดูอาการทุกคืนก็ไม่มีอะไรน่าวิตก จวบถึงคืนสิ้นใจคุณหมอก็ได้มาเช็คร่างกายอีกเมื่อเวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. และกลับไปเมื่อประมาณ ๒๐.๓๐ น. อาการของคุณยายก็ยังเป็นปกติ จวบจนเวลา ๒๒.๐๐ น. คุณยายก็จากไปอย่างสงบและกระทันหันยังความโศกเศร้าเสียใจอย่างมหาศาลให้กับลูกหลาน เพราะไม่มีใครคิดว่าคุณยายจะจากไปรวดเร็วเช่นนี้

ตลอดชีวิตของคุณยายมีแต่กรรมดี ชีวิตเมื่อวัยสาวก็เข้าวัดฟังเทศน์อยู่ทุกวันพระเป็นประจำ จนอายุได้ ๔๐ ปี ก็เริ่มรับประทานอาหารเพียงวันละ ๒ มื้อ และไม่แตะต้องอาหาร

จำพวกเนื้อสัตว์อีกเลย จนมาระยะหลังลูกหลานเห็นว่าอาหารจะไม่เพียงพอเลี้ยงร่างกาย ก็พยายามใช้อาหารจำพวกเนื้อสัตว์ประกอบบ้าง แต่ทุกครั้งที่คุณยายเห็นก็เขี่ยออกเสียไม่ยอมแตะต้องเลย ชีวิตของคุณยายมีส่วนสร้างความเจริญให้กับพระพุทธศาสนาด้วยการบริจาคทรัพย์ก้อนใหญ่ ๆ ก็มีมาก แต่ทุกครั้งที่ได้บริจาคไปก็ไม่เคยระบุชื่อของตัวเองให้ปรากฏ คำพูดหยาบแม้แต่น้อยนิดก็ไม่เคยได้ยินจากปากของคุณยาย คุณยายกอร์ปไปด้วยเมตตากรุณาเป็นที่ตั้ง ทุกครั้งที่มีแขกมาที่บ้านคุณยายจะกุลีกุจอหาน้ำมาให้ดื่ม และคำพูดที่ตามมาก็คือเชื้อเชิญให้ทานข้าวเสียก่อนแล้วค่อยกลับ

การจากไปอย่างกระทันหันของคุณยายลูกหลานอาลัยอาวรณ์มาก ขอกุศลผลบุญที่คุณยายได้เคยกระทำไว้ในชาตินี้จงส่งผลให้ดวงวิญญาณของคุณยายจงไปสู่สุคติด้วยเทอญ.

เพิ่มศักดิ์ ปรีชาพานิช

๒๖ มีนาคม ๒๕๑๕

อาลัยถึงคุณย่า

เมื่อได้ทราบข่าวว่าคุณย่าเสีย ทำให้ตกใจและเสียใจเป็นอันมาก ไม่คิดเลยว่าคุณย่าจะมาด่วนจากไปอย่างกระทันหันเช่นนี้ หลานยังไม่มีโอกาสได้พยาบาลเพื่อตอบแทนพระคุณของคุณย่า ที่เคยอุปการะเอื้อเฟื้อ เลี้ยงดูมาตั้งแต่เล็กจนโต

พระคุณของคุณย่าที่ได้เลี้ยงดูมา อบรมและสั่งสอนมาตั้งแต่เล็กจนเติบโต ไม่มีสิ่งใดที่จะมาลบล้างพระคุณอันนี้ได้เลย

ขอให้ดวงวิญญาณของคุณย่าจงผาสุกในทุก ๆ สถานที่ซึ่งมีในสวรรค์ ประสบแต่อิฏฐคุณมนุญอนันต์ ขอให้ท่านเสวยสุขทุกภพเทอญ.

จากหลาน

พัชรินทร์ เอี่ยมหน่อ

ขยายคำคม

ขยายคำคม

ปรารภ

เอาคำคมปราชญ์อ้าง เอ่ยขยาย
ใช่โอ่คำคมคาย ลิขิตข้า
เลือกลอกจากเรื่องหลาย หลากรส
แม้ล่วงกาลนานช้า ก็ล้วนคติคม

จำผสมเสริมสอดบ้าง บางบท
แต่ใช่จักเลี้ยวลด มิได้
!กี่ยวแก่เหตุห่างหด แห่งสัมผัส
ผันเพิ่มเพียงเพื่อให้ สอดคล้องทำนองโคลง

บทโยงพุทธพจน์นั้น แน่วระมัด
ไม่อาจเหิมเติมตัด แต่งแต้ม
เก็บคติเครียดเคร่งครัด เคารพ
ดั่งเก็บผกายามแย้ม บ่มให้เบ่งบาน

ประสงค์ให้อ่านพร้อมเพ่ง ภาษิต
คุณอาจเกิดแก่จิต ประจักษ์บ้าง
คติปราชญ์ท่านประดิษฐ์ เพื่อประดับปัญญานอ
หากประโยชน์เกิดดั่งอ้าง อุทิศไว้สมจินต์ โสตถิ์แล.

โชค ชมธรัญ

ไตรสรณาคม

พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ.

ข้า ฯ ถึงพระพุทธเจ้า เป็นสรณะ
พระบริสุทธิ์สุดสะ– อาดพ้น
พระปัญญาแน่วชำนะ อวิช– ชาเฮย
พระกรุณาคุณอุ่นล้น โลกซ้องสาธุการ.

ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ.

ข้า ฯ ถึงธรรมตรัสรู้ เป็นสรณะ
ธรรมแหละอมตสัจจะ นั่นแล้
มีลักษณะอกาละ คงสภาพ ธรรมนอ
ธรรมพิทักษ์เที่ยงแท้ ทุกผู้ประพฤติธรรม.

สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ.

ข้า ฯ ถึงสงฆะเจ้า เป็นสรณะ
อริยสาวกละ หลุดแล้ว
จากข้าศึกคืออาสวะ วัฏกิเลส
องค์หนึ่งในสามแก้ว ก่อสร้างสรณาคม.

อตฺตานญฺเจ ตถา กยิรา ยถญฺญมนุสาสติ.

(ถ้าพร่ำสอนผู้อื่นฉันใด ก็ควรทำตนฉันนั้น)

สอนผู้อื่นไว้ว่า อย่างไร
ตนก็ต้องเคร่งใน เรื่องนั้น
ห้ามเขากอปร์กรรมใด ตนระงับ ด้วยนา
เหตุระบบระเบียบสบั้น เพราะผู้สั่งเสีย.

นตฺถิ อตฺตสมํ เปมํ.

(ความรัก (อื่น) เสมอด้วยตน ไม่มี)

รักใดไม่ยิ่งด้วย รักตน
สัญชาติญาณทุกคน เยี่ยงนี้
เหตุเพราะสืบอนุสนธิ์ วิวัฒน์จาก สัตว์นอ
ความยึดมั่นคอยชี้ ช่องให้หลงตน.

อตฺตา หิ กิร ทุทฺทโม.

(ได้ยินว่าตนแล ฝึกได้ยาก)

ฝึกสรรพสัตว์ใหญ่น้อย นานา
อาจไม่ยากใช้มา– นะสู้
ฝึกตนแหละยินว่า ฝึกยาก
เพราะว่าตนเป็นผู้ ผ่อนคล้อยตามตน.

นตฺถิ โมหสมํ ชาลํ.

(ข่ายเสมอด้วยโมหะ ไม่มี)

โมหะคลุมจิตคล้าย ข่ายครอบ
ปลาโง่ว่ายเข้าลอบ เยี่ยงนั้น
อันโมหะมักประกอบ จิตมืด หลงแฮ
ถึงข่ายเพชร์เจ็ดชั้น ว่าไว้ไม่เทียม.

ยํ กุทฺโธ อุปโรเธติ สุกรํ วิย ทุกฺกรํ.

(ผู้โกรธจะผลาญสิ่งใด สิ่งนั้นทำยากก็เหมือนง่าย)

ลงได้โกรธแล้วอยาก ทำลาย
แตกหักยากกลับง่าย แหลกสะบั้น
คนโกรธมักลืมกาย พลังเพิ่ม พิเศษแฮ
ชะนะโกรธคืออดกลั้น โกรธไว้อย่างเดียว.

DEM MORTUIS NIL NISI BONUM (L.)

(SAY NOTHING BUT GOOD OF THE DEAD)

คนตายแล้วอ้างแต่ ความดี เขาเทอญ

ความชั่วแม้เขาดี งดไว้

ดีชั่วก็ชั่วชี- วิตอยู่

ชีวิตสิ้นเสมือนให้ ล่วงพ้นชั่วดี.

DIVIDE ET IMPERA (L.)

(DIVIDE AND RULE)

"ยุให้แตกแล้วจึ้ง ปกครอง"

มักจะเกิดผลสนอง เรียบร้อย

นี่แหละเล่ห์เหลี่ยมของ มหาอำนาจ

พันธุ์เผ่าชาตินัอยน้อย ต่างล้วนหลงกล.

DUM SPIRO, SPERO (L.)

(WHILE I BREATH, I HOPE.)

หายใจอยู่ก็ต้อง มีหวัง

อย่าทอดหุ่ยหมดกำลัง ล่วงหน้า

จิตมนุษย์มีพลัง เกินคาด

ขอแต่อย่าแฉะช้า ช่องนั้นมีเสมอ.

EISEN UND BLUT (Ger.)

(IRON AND BLOOD)

"**เหล็ก กับ เลือด**" เท่านั้น ข้าต้องการ
บิสมาร์คยอดทหาร กล่าวไว้
ตะลุยเลือดเพื่อประหาร ด้วยเหล็ก
ความเมตตาหาไม่ได้ เมื่อต้องพิฆาฏกัน.

EST QUAEDAM FLERE VOLUPTAS (L.)

(THERE IS IN WEEPING A CERTAIN PLEASURE.)

ในน้ำตานั้นแมกไว้ ซึ่งสุข
ใช่จักมีแต่ทุกข์ จึ่งให้
ปีติเกิดบางยุค ยากข่ม น้ำตาแฮ
คุมสติไว้ไม่ได้ เพราะตื้น ตันทรวง.

นตฺถิ โลเก อนินฺทิโต.

(คนไม่ถูกนินทาไม่มีในโลก)

แม้สูงวิเศษเพี้ยง ราชา
กระทั่งพระปฏิมา พุทธเจ้า
ที่ไม่ถูกนินทา หาไม่
ใดไม่สบใจเข้า มนุษย์ต้องนินทา.

พหุมฺปิ รตฺโต ภาเสยฺย.

(คนรักแล้ว พูดมาก)

คนลงหลงรักแล้ว พูดมาก
คันปากยิบให้อยาก เชิดชู้
ยืนเดินนั่งนอนปาก– อวดโอ่ รักแฮ
พบพิษรักจักรู้ ทุกข์นั้นนั้นเทียว.

อิตฺถี ภณฺฑานมุตฺตมํ.

(สตรีเป็นสูงสุดแห่งภัณฑะทั้งหลาย)

บรรดาสิ่งภัณฑะทั้ง มวลมี
สูงสุดคืออิสตรี กล่าวไว้
หญิงโบราณว่าเป็นศรี แห่งทรัพย์
คตินี้ไม่ใช้ กับผู้แพศยา.

น เว ยาจนฺติ สปฺปญฺญา.

(ผู้มีปัญญาย่อมไม่ขอเลย)

ขอใดหมายว่าสิ้น ความคิด
ปัญญาหมดจะประดิษฐ์ สิ่งนั้น
ทำดั่งว่ายอมอุทิศ เกียรติแลก เอานอ
คนฉลาดไม่คิดสั้น ออกเอื้อนโอษฐ์ขอ.

ยาจโก อปฺปิโย โหติ.

(ผู้ขอย่อมไม่เป็นที่รัก (ของผู้ถูกขอ))

คนขี้ขอไม่ทิ้ง นิสัยขอ
ไม่คิดว่าอาจก่อ เกลียดให้
มีใจจดใจจ่อ จ้องแต่ ขอแฮ
ผู้ถูกขอย่อมไร้ รักผู้ชอบขอ.

AGE QUOD AGIS (L.)

(DO WHAT YOU ARE DOING (with all your power))

ทำงานในหน้าที่ ให้สมบูรณ์

งานเสร็จจึงอนุกูล อื่นบ้าง
งานค้างก็จักสูญ แรงเปล่า
นี่รกนั่นก็ร้าง ไม่แล้วสักงาน

THE SWEETEST ROSE POSSESSES THE SHARPEST THORN.

กุหลาบหอมยิ่งมากล้วน หนามคม

ใครจักเด็ดดอมดม ยากแท้
เหมือนหมายมาดสู่สม สตรีลักษณ เลิศนอ
อุปสรรคมากให้แก้ อย่างน้อยตะพดบิดา.

THERE IS NO GRIEF LIKE THE GRIEF WHICH DOES NOT SPEAK

โศกใดไม่โศกแม้น โศกเงียบ

เปิดปากไม่ออกเปรียบ โรใคบ้
เพราะถูกกดดันเทียบ หินถ่วง
เกียรติศักดิ์ปิดปากไว้ เปิดแล้วเสียคน.

LIFE'S BUT A MEANS UNTO AN END

ชีวิตมุ่งทางเส้นสู่ สุดวิถี

เริ่มเคลื่อนทุกนาที ไม่ยั้ง

กาลเวลาดั่งสารถี ควบขับ ลิ่วแฮ

ไม่หยุดไม่รอรั้ง ส่งให้ มฤตยู.

SMALL PROFITS, QUICK RETURN.

กำไรน้อยทุนกลับได้ ไม่นาน

กำไรมากของเหลือบาน ก็ได้

ผู้ซื้อย่อมต้องการ ของถูก

ของกับค่าอย่าให้ เหลื่อมล้ำเกินควร.

นตํ ชิตํ สาธุ ชิตํ ยํ ชิตํ อวชิยฺยติ.

(ความชนะที่กลับแพ้ได้ ไม่ดี)

ชนะใดแล้วกลับแพ้ ไม่ดี
เหมือนศึกกลับย้อนทวี โทษร้าย
จิตที่ฝึกกิเลสหนี หน้าหลบ
หย่อนฝึกเหมือนให้ท้าย กลับเร้ารุกรุม.

ตํโขชิตํ สาธุชิตํ ยํ ชิตํ นาวชิยฺยติ.

ชนะแล้วไม่กลับแพ้ เป็นดี
ชนะเยี่ยงพระชินสีห์ ชนะแล้ว
มวลมารประดามี หมดฤทธิ
จิตท่านก่องยิ่งแก้ว โลกก้องมารวิชัย.

สจฺเจนาลิกวาทินํ.

(พึงชนะคนพูดปด ด้วยคำจริง)

ชำนะคนพูดปดด้วย คำจริง
สัจจะไม่ต้องอิง อื่นอ้าง
เพราะสัจจะคือสิ่ง บริสุทธิ
ใดไม่อาจลบล้าง อยู่พ้นการทำลาย.

ทุราวาสา ฆรา ทุกฺขา.

(เหย้าเรือนที่ปกครองไม่ดี นำทุกข์มาให้)

เรือนเหย้าใดไร้ระเบียบ ปกครอง
บังคับบัญชาพร่อง ล่วงล้ำ
ย่อมนำทุกข์เศร้าหมอง มาสู่
ระเบียบเปรียบเสาค้ำ คร่าวคุ้มโครงคาน.

ธมฺโม รหโท อกทฺทโม.

(ธรรมเหมือนห้วงน้ำไม่มีตม)

ธรรมมีสภาพสิ้น ราคะ ย้อมแฮ
สรรพกิเลสอาสวะ ว่างแล้ว
เฉกอุทกณห้วงสระ ตมเบือก ปราศนอ
ใสวิสุทธิยิ่งแก้ว ก่องซึ้งสะอาดแสน

LITTLE DEEDS ARE LIKE LITTLE SEEDS;

THEY GROW TO FLOWERS, OR WEEDS.

งานเล็กเล็กเปรียบคล้าย **เมล็ดพันธุ์ พืชนอ**
อาจเติบเป็นสารพัน **ดอกไม้**
หรือไม่ก็เป็นสรรพ์ **วัชพืช**
งานเกิดคุณโทษได้ ก็ด้วยวิธีทำ.

ALTER IPSE AMICUS (L.)

(A FRIEND IS ANOTHER SELF.)

เพื่อนนั้นท่านว่าไว้ **อีกตน หนึ่งนา**
แต่ใช่เพื่อนทุกคน มิได้
ยามทุกข์เพื่อนใดทน ทุกข์ร่วม
ไม่ละเพื่อนเมื่อไร้ นี่แล้อีกตน

ARISTON METRON (Grk.)

(THE MIDDLE COURSE IS THE BEST:THE GOLDEN MEAN)

ทางหนึ่งหย่อนโน้มสู่ กามา– รมณ์เฮย
ทางหนึ่งเครียดข่มอัตตา บีบคั้น
ทั้งสองใช่มรรคา ทองทาบ
ไม่หย่อนไม่เครียดนั้น **นั้นแล้ทางกลาง.**

AUCTOR QUAE PRETEOSA FACIT (L.)

(GIFTS THAT THE GIVFR ADDS VALUE TO)

ผู้ให้ให้ด้วยจิต **เป็นกุศล ร่วมแฮ**
ผู้รับได้รับผล ครบถ้วน
เฉกพุทธศาสนิกชน ใส่บาตร์
กิจกรณีทุกส่วนล้วน เลิศด้วยกุศลบุญ.

AUT AMAT AUT ODIT MULIER. NIHIL EST TERTIUM. (L.)

(A WOMAN EITHER LOVES OR HATES, THERE IS NO THIRD COURSE.)

ไม่เกลียดก็รักนั้น **อารมณ์หญิง**
จะแน่วอยู่กลางจริง **ไป่ได้**
จางรักหล่อนอาจชิง ชังออก ฤทธินา
โมรายื่นด้ามดาบให้ ถนัดข้างทางโจร.

ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจาริํ.

เกลือรักษาปลาเนื้อปราศ เปื่อยเน่า
เหตุเพราะความเค็มเคล้า ฆ่าเชื้อ
เฉกธรรมพิทักษ์ผู้เคา- รพประพฤติ ธรรมนา
ป้องปกเปรียบดั่งเสื้อ- เกราะกั้นกันอธรรม.

ชิฆจฺฉา ปรมา โรคา.

(ความหิวเป็นโรคอย่างยิ่ง)

มีกินท้องอิ่มได้ เป็นโชค ยิ่งแฮ
ไม่เดือดร้อนเศร้าโศก ผ่องแผ้ว
ความหิวสิเป็นโรค อย่างยิ่ง
พระพุทธองค์ประสบแล้ว ขณะครั้งบำเพ็ญเพียร.

สงฺขารา สสฺสตา นตฺถิ.

(สังขารที่ยั่งยืน ไม่มี)

สังขารปรุงแต่งด้วย สังขาร
จะยั่งยืนตลอดกาล ไป่ได้
ปรุงแต่งก็คือการ ผสมส่วน
ใดผสมกับใดไว้ วาระสิ้นผสมสลาย.

ทุลฺลภา ขณสมฺปตฺติ

(ความถึงพร้อมแห่งขณะหาได้ยาก)

ความถึงมักพร้อมยาก แห่งขณะ
สรรพสิ่งมีจังหวะ เคลื่อนคล้อย
กาลเวลาก็มีระยะ กำกับ
กอร์ปกิจหวังเรียบร้อย ฉลาดรู้ขณะกาล.

กาโล ฆสติ ภูตานิ สพฺพาเนว สหตฺตนา.

(กาลเวลาย่อมกินสรรพสัตว์ กับทั้งตัวมันเอง)

กาลเวลาตะกละล้ำ เหลือหลาย
ขม้ำเขมือบสัตว์ทุกราย ห่อนเว้น
ตัวเองก็ไม่วาย กินวอด
ความล่วงแห่งกาลเน้น หนักให้เราสังวรณ์.

GROSS TÊTE ET PEU DE SENS (Fr.)

(BIG HEAD AND LITTLE WIT.)

หัวโตเสียเปล่าด้อย **ปัญญา**
เยี่ยงสัตว์ไถไร่นา มนุษย์ใช้
หัวโตแต่โง่กว่า หัวเล็ก
มนุษย์ชนะสัตว์ได้ ก็ด้วยปัญญา

NON OMNIA POSSUMUS OMNES. (L.)

(WE CANNOT ALL DO EVERYTHING.)

ทุกคนทำใช่ได้ **ทุกอย่าง**
แล้วแต่จัดเจนทาง ฝึกไว้
ลางคนก็ต่างลาง ไหวพริบ
ฝึกแต่ทำไม่ได้ เช่นนี้อายหมา.

NON UT EDAM VIVO SED UT VIVAM EDO. (L.)

(I DO NOT LIVE TO EAT, BUT EAT TO LIVE.)

มิใช่ข้าอยู่นี้ **เพื่อกิน**
แต่ว่ากินเพื่อชีวิน **อยู่ได้**
อย่าถือแต่รสกลิ่น โอชะยั่ว อยากนอ
ดูเยี่ยงพระฉันไว้ นั่นแล้กินดี.

NULLA NUOVA, BOUNA NUOVA. (It.)

(NO NEWS IS GOOD NEWS.)

ไม่มีข่าวนี่แล้ ข่าวดี

ภาษิตอิตาลี ว่าไว้

ไปรบข่าวไม่มี บ้านสงบ สุขแฮ.

พอข่าวมาร่ำไห้ ก่อนรู้ร้ายดี.

OTIA DANT VITIA (L.)

(IDLENESS BEGETS VICE.)

นอนอืดไม่จับต้อง ใดใด

แล้วก็จักมีใคร คบค้า

เกียจคร้านจักนำไป สู่เสื่อม

แม้ร่ำรวยล้นฟ้า และแล้วหมดตัว.

นกฺขตฺตํ ปฏิมาเนนฺตํ อตฺโถ พาลํ อุปจฺจคา.
(ประโยชน์ได้ล่วงเลยคนโง่ผู้มัวถือฤกษ์อยู่)

กิจควรกาลประกอบได้ เมื่อใด
แล้วแต่เหมาะสมใน กิจนั้น
จักเริ่ม ฤ เลิกไป ใช่ฤกษ์ กำหนดนอ
ประโยชน์ล่วงคนโง่รั้น ใฝ่เฝ้าฤกษ์ยาม.

สุทสฺสํ วชฺชมญฺเญสํ อตฺตโน ปน ทุทฺทสํ
(ความผิดของผู้อื่นเห็นง่าย ฝ่ายของตนเห็นยาก)

ความผิดผู้อื่นนั้น เห็นง่าย
ดุจประจักษ์ภาพขยาย เฉพาะหน้า
ตนผิดภาพละลาย เลือนเล็ก
เห็นแก่ตนดั่งผ้า ปิดไว้ ยากเห็น

นตฺถิ โลเก รโห นาม ปาปกมฺมํ ปกุพฺพโต.
(ชื่อว่าที่ลับของผู้ทำบาปกรรม ไม่มีในโลก)

ทำบาปคนไม่รู้ ไม่มี
แม้กระทั่งกรณี ลับเร้น
อย่างน้อยก็รู้ดี คนหนึ่ง
ธรรมชาติไม่ยกเว้น ที่รู้คือตน.

รูปํ ชีรติ มจฺจานํ นามโคตฺตํ น ชีรติ.

(ร่างกายของสัตว์ย่อยยับได้ แต่ชื่อและโคตร์ไม่ย่อยยับ.)

รูปนั้นย่อยยับได้ โดยลักษณ์ ธรรมแฮ
ประจักษ์ฤๅไม่ประจักษ์ ก็ได้
ชื่อโคตร์อยู่นานนัก ย่อยยับ ยากนอ
ดีชั่วที่ทำไว้ อยู่ด้วยโคตร์นาม.

สีลคนฺโธ อนุตฺตโร.

(กลิ่นของศีลเป็นกลิ่นยอดเยี่ยม)

ศีลคือความปกตินั้น กลิ่นมี
ศีลสะอาดกลิ่นดี เยี่ยมแท้
ศีลนำสู่สุขศรี โภคะ
สูงสุดถึงนิพพานแล้ เลิศล้นอานิสงส์.

OVEM LUPO COMMITTERE STRETII (L.)

(TO ENTRUST THE SHEEP TO THE WOLF)

แกะฝากหมาป่านั้น ร้ายเหลือ
เนื้อฝากไว้กับเสือ ก็ร้าย
ฝ่ายรับฝากมุ่งเถือ แถกกัด กินแฮ
มากมนุษย์ที่สุดท้าย พักตร์เนื้อใจเสือ.

QUEM DI DILIGUNT ADOLESCENS MORITUR (L.)

(WHOM THE GODS LOVE DIES YOUNG.)

พระเจ้ารักมักม้วย **ไม่แก่**
ผีรักก็ไม่แน่ นักเน้อ
คนดีที่ตายแต่ ยังหนุ่ม มากนอ
คนชั่วกลับอยู่เพ้อ ทั่วบ้านเต็มเมือง.

QUOT HOMINES, TOT SENTENTIAE (L.)

(AS MANY MEN, SO MANY MINDS)

มากคนก็มากข้อ **ความเห็น**
เถียงทุ่มคอเป็นเอ็น โอ่อ้าง
บ้างก็ไม่เข้าประเด็น ประดักประเดิด
ควรยุติแต่ข้าง สรุปข้อเป็นคุณ.

VOLTO SCIOLTO E PENSIERI STRETTI (It.)

(OPEN FACE, CLOSE THOUGHTS)

หน้ายิ้มแต่ไม่แย้ม **ความคิด**

หากพบพึงพินิจ หนักไว้

คนฉลาดไม่เปิดจิต ให้อ่าน ง่ายนา

ผักซ่อนคมดาบได้ เฉกผู้เค็มคม.

VOX AUDITA PERIR, LITTERA SCRIPTA MANET (L.)

(THE HEARD WORD IS LOST, THE WRITTEN LETTER ABIDES)

ลมปากสลายสุดสิ้น **ตามลม**

จารึกรอยคำคม **อยู่ได้**

ประวัติศาสตร์ที่สะสม เพราะบันทึก ไว้นา

เพียงเล่าต่อมักไร้ เรื่องแท้ของจริง.

มนฺติสุ อกุตูหลํ.

(ในการปรึกษา ย่อมต้องการคนไม่พูดพล่าม)

ปรึกษากิจใหญ่น้อย นานา
ต้องแลกเปลี่ยนวาจา แจ่มถ้อย
จึงจักเกิดข้อสา- ระประโยชน์
เอาแต่จีบจ้อยจ้อย จักได้เรื่องไฉน.

อาปทาสุ ถาโม เวทิตพฺโพ.

(กำลังใจพึงรู้ได้ในคราวมีอันตราย)

จิตแกร่งฤๅอ่อนนั้น จักรู้
ขณะเผชิญภัยอยู่ เฉพาะหน้า
คนฉลาดไม่หวาดศัตรู แม้มาก
คุมสติกับความกล้า อาจแกล้วกลางสนาม.

(หนทางไกลจะพิสูจน์กำลังม้า กาลเวลาจะพิสูจน์น้ำใจคน)

(ภาษิตจีน)

พิสูจน์ม้าต้องให้วิ่ง หนทางไกล
วางวิ่งยังว่องไว ยอดม้า
หากพิสูจน์น้ำใจ คนเล่า
ต้องปล่อยกาลนานช้า ซื่อรู้โกงเห็น.

ยโส ลทฺธา น มชฺเชยฺย

(ได้ยศแล้วไม่ควรเมา)

ความเมาคือขาดยั้ง ชั่งใจ
ไม่ว่าเมาสิ่งใด ดั่งนั้น
ได้ยศอย่าเมาใน อำนาจ ยศนอ
คิดว่ายศนั้นนั้น ที่แท้หัวโขน.

นตฺถิ ปญฺญาสมา อาภา.

(แสงสว่างเสมอด้วยปัญญา ไม่มี)

ลักษณะแสงสว่างนั้น กำจัด มืดแฮ
แต่ส่องรูปธรรมชัด เท่านั้น
ปัญญาเจิดแจ่มจรัส ยิ่งยอด แสงนา
สามารถแทรกสิ่งกั้น กระจ่างซึ้งสรรพธรรม.

WEIN, WEIB UND GESANG (Ger.)

(WINE, WOMAN AND SONG)

สุรา นารี ขับร้อง ครบ องค์สาม
นักรบในสนาม มุ่งเขม้น
เพราะชีวิตอยู่กับความ มรณะ
สบโอกาสมักไม่เว้น พลอดเคล้าเหล้าเพลง

VIVIT POST FUNERA VIRTUS (L.)

(VIRTUE LIVES BEYOND THE GRAVE.)

คุณธรรมนั้นอยู่พ้น โลงผี
เฉกท่านที่ทำดี ดับแล้ว
เราสร้างอนุสาวรีย์ เทอดเกียรติ ท่านนา
แจ่มกระจ่างยิ่งแก้ว ก่องแจ้งเตือนใจ.

VIRTUS POST NUMMOS (L.)

(VIRTUE AFTER MONEY (MONEY FIRST))

คนโลภเห็นทรัพย์ล้ำ สิ่งใด
ต้องทรัพย์มาก่อนอะไร หมดสิ้น
ดีชั่วกีช่างใคร ทรัพย์ก่อน
จะตกนรกหมกดิ้น ช่างไว้ขอเงิน.

EX NIHILO NIHIL FIT (L.)

(FROM NOTHING, NOTHING COMES)

จาก "เปล่า" คือ "เปล่า" แท้ ตามมา

หวังอะไรจาก "เปล่า" หา ห่อนได้

ขืนหวังก็เสียเวลา เปล่าเปล่า

อย่ายึดมั่นใดไว้ ต่างล้วนอนัตตา.

EXPERTO CREDITE (L.)

(BELIEVE ONE WHO KNOWS BY EXPERIENCE.)

วางใจผู้เพียบพร้อม ประสบการณ์

เพราะช่ำชองชำนาญ เชี่ยวแท้

ชำนาญกับหลักการ แย้งขัด บ่อยนอ

หลักปักตายไม่แก้ อาจแพ้ชำนาญการ.

ทุลฺลโภ ปุริสาชญฺโญ.

(บุรุษอาชาไนย หาได้ยาก)

บุรุษที่ฝึกเยี่ยมแล้ว อย่างดี
คือฝึกจิตกายวจี เยี่ยมพร้อม
เฉกอัศวะที่มีฝี- ตีนเยี่ยม
ควรแก่การนอบน้อม บุรุษนี้อาชาไนย.

สตญฺจ คนฺโธ ปฏิวาตเมติ.

(กลิ่นของสัตบุรุษ ย่อมทวนลมไปได้)

ปกติคันธรสนั้น ตามกระแส ลมแฮ
ธรรมชาติจักเปลี่ยนแปร ไม่ได้
กลิ่นสัตบุรุษนั้นแผ่ รอบทิศ
สูงต่ำเหลือเหนือใต้ กระทั่งแม้ทวนลม.

สกฺกตฺวา สกฺกโต โหติ.

(คนทำสักการะย่อมได้รับสักการะ)

ทำสักการนบน้อม ผู้ใด
เขาก็มักมีใจ ตอบบ้าง
เฉกลูกดิ่งแกว่งไป แกว่งกลับ
สับเปลี่ยนทั้งสองข้าง ตอบโต้ไปมา.

ครุ โหติ สคารโว.

(ผู้เคารพย่อมมีผู้เคารพ)

เคารพท่านมากไว้ ดีกว่า น้อยนอ
ใช่จักเสียเงินตรา ควักให้
ได้เคารพตอบมา เสียอีก
สันถวะไมตรีไว้ มักได้ไมตรี.

วนฺทโก ปฏิวนฺทนํ.

(ผู้ไหว้ย่อมได้รับไหว้ตอบ)

เพื่อนบ้านดีแลกให้ แกงกับ กันแฮ
ผลเผื่อแผ่ย่อมกลับ ตอบบ้าง
เฉกไหว้ย่อมได้รับ ไหว้ตอบ
ผลเกิดทั้งสองข้าง ตอบโต้ความดี.

EXITUS ACTA PROBAT (L.)

(THE EVENT JUSTIFIES THE DEED.)

ผลงานพิสูจน์แจ้ง **เหตุการณ์**
ศาลซึ่งเชื่อหลักฐาน เหตุนี้
เจตนาแหละตัวการ ประกอบกิจ
วิบากแห่งกรรมชี้ เหตุให้ทำกรรม.

FACILIS EST DESCENSUS AVERNI (L.)

(THE ROAD TO EVIL IS EASY)

วิถีสู่นรกนั้น **สะดวกนา**
เหมือนวิ่งลงลาดผา ง่ายแท้
การพนันสุรายา– เสพติด
ติดง่ายแต่ยากแก้ สำนึกได้สายไป.

TITER IN RE SWAVITER IN MODO (L.)

(STRONGLY IN DEED, GENTRY IN MANNER)

กอปร์กิจจุ่งกอปร์ให้ **เข้มแข็ง**
ทีท่าต้องกาจแกร่ง เก่งกล้า
แต่มรรยาทต้องสำแดง **ละไมละเมียด**
ทุกแหล่งสังคมอ้า– หัตถ์ต้อนรับเสมอ.

FRONTI NULLA FIDES (L.)

(NO RELIANCE CAN BE PLACED ON APPEARANCE)

รูปหล่อก็อย่าไว้ **ใจนัก**
หล่อแต่รูปใจมัก สัจไร้
หลงรูปอัสสุชลทะลัก เช็ดเข่า มากแม่
อันสตรีเป็นสาวได้ แต่ครั้งคราเดียว.

GNŌTHI SEAUTON (Grk.)

(KNOW THYSELF)

รู้จักตัวบ้างเถิด เป็นดี
รู้จักได้จักมี ค่าล้น
ส่วนมากมักจักดี ราคาค่า ตัวแพง
ส่องกระจกส่งจิตค้น คิดให้รู้จักจริง.

THE SHELL MUST BREAK BEFORE THE BIRD CAN FLY.

คอยเปลือกไข่แตกแล้ว จึ่งบิน นกเอย
ชิงสุกก่อนห่ามกิน ไม่ได้
ยังเด็กอย่าเพ่อถวิล ถึงสวาสดิ
เห็นโลกให้มากไว้ เหมาะแล้ว จึ่งบิน.

FABER EST QUISQUE FORTUNAE SUAE (L.)
(EVERY MAN IS THE FASHIONER OF HIS OWN FORTUNE.)

ใครประกอบใครก็ได้ ซึ่งกุศล
หว่านพืชใดได้ผล พืชนั้น
นี้คือกฎสากล กรรมกำหนด
เกิดแก่ชนทุกชั้น ไม่เว้นผู้ใด

MY WORDS FLY UP, MY THOUGHT REMAIN BELOW;
WORD WITHOUT THOUGHTS NEVER TO HEAVEN GO.

คำข้าลอยลิ่วแล้ว ความคิดยัง อยู่นอ
พูดจากคิดอาจหวัง ประโยชน์ได้
พูดโดยขาดพินิจ คือพูด พล่อยแฮ
ถึงพูดมากก็ไร้ คติข้อคดีคุณ.

LITTLE SAID IS SOONEST MENDED.

พูดน้อยแม้พลาดพลั้ง **แก้ง่าย**
เหมือนไม่ผูกเงื่อนตาย แน่นไว้
คนโม้เพื่อนมักส่าย ศีรษะเสื่อม ศรัทธาแฮ
รับปากทำไม่ได้ ถูกย้ำหน้าเหย.

HONI SOIT QUI MAL Y PENSE, (old Fr.)
(SHAMED BE HE WHO THINKS EVIL OF IT.)

บาปย่อมเกิดแก่ผู้ **คิดบาป**
พุทธมามกะทราบ คตินี้
ทำบาปเพราะจิตหยาบ ลามก
บุญเท่านั้นจักชี้ ช่องให้ได้บุญ

ยาจํ อทฺทุมปฺปิโย.

(ผู้ถูกขอเมื่อไม่ให้สิ่งที่เขาขอ ย่อมไม่เป็นที่รัก (ของผู้ขอ))

ผู้ถูกขอไม่ให้ ตามขอ
ผู้ที่ขอไม่พอ– จิตกระด้าง
คนเห็นแก่ตัวส่อ นิสัยโลภ
ที่หนักถึงลอบล้าง ชีวิตผู้เขาขอ.

หทยสฺส สทิสี วาจา

(วาจาเช่นเดียวกับใจ)

วาจาคุมควบด้วย จิตใจ
คิดอย่างไรพูดไป อย่างนั้น
นี้คือพฤติสะอาดใส สัจจะ
คนชอบยอปอปั้น พูดค้านกับใจ.

วาจํ ปมุญฺเจ กุสลํ นาติเวลํ.

(ไม่ควรเปล่งวาจาที่ดีให้เกินกาล)

พูดแม้ดีอย่าให้ เกินกาล ไปแฮ
ผู้สดับอาจรำคาญ เบื่อได้
สอนสั่งก็อย่านาน เนิบนาบ
ฟังอยู่นิ่งยิ่งให้ ง่วงแล้วหลับเลย.

สทฺธา ทุติยา ปุริสสฺส โหติ.

(ศรัทธาเป็นเพื่อนที่สองของคน)

ลงศรัทธามั่นแล้ว มั่นใจ
เพื่อนที่ดีแนะใด ค่าล้น
ศรัทธาเปรียบเพื่อนภายใน อีกหนึ่ง
เป็นพละอินทรีย์ต้น กระตุ้นการกระทำ.

อทสฺสเนน พาลานํ นิจฺจเมว สุขี สิยา.

(จะพึงมีความสุขเป็นนิจแท้จริง ก็เพราะไม่พบเห็นคนพาล)

พาลนั้นไม่พบได้ เป็นดี
จักสบสุขเป็นศรี ศิริแท้
คนพาลไม่เคยมี ความเมต-ตาเลย
พาลจิตนั้นยากแก้ กรุ่นด้วยโง่หลง

RIRA BIEN, QUI RIRA LE DERNIER. (Fr.)

หัวเราะหลังสุดท้าย **หัวเราะนาน**

แม้ถูกเยาะตลอดกาล นิ่งไว้
เราทำถูกถูกประจาน ก็ช่าง
สบโอกาสหัวเราะได้ เมื่อนั้นทีเรา

A BON CHAT, BON RAT (Fr.)

(SET A THIEF TO CATCH A THIEF. (to a good cat a good rat))

ส่งโจรไปค้นจับ **จอมโจร**

ผาดผาดดูโลดโผน ยิ่งแท้
หนามยอกก็มักโดน หนามบ่ง
ตำรวจเลี้ยงโจรแก้ เพราะรู้แหล่งโจร.

ACTUM NE AGAS (L.)

(DO NOT DO WHAT IS ALREADY DONE.)

สิ่งสมบูรณ์เสร็จแล้ว **อย่าสาระแน อีกเลย**

อาจถูกหาว่าแส่ เสือกได้
หากผิดจึ่งเข้าแก้ ให้ถูก
ของเก่าเขาทำไว้ ถูกแล้วแล้วกัน.

AEQUAM MEMMENTO REBUS IN ARDUIS

SERVARE MENTEM. (L.)

(REMEMBER TO KEEP A CALM MIND IN DIFFICULTIES.)

ยามทุกข์จิตต้องสงบ **จำไว้**
พลุ่งพล่านพลอยให้ใจ ตื่นเต้น
พุทธองค์ยกย่องใน สมาธิ
เป็นบาทฐานจิตเพ้น ไผ่ค้นญาณปัญญา.

AEQUITAS SEQUITUR LEGEM (L.)

(EQUITY FOLLOWS LAW)

แม้ดุลยพินิจก็ต้อง **ตามหลัก กฎหมายแฮ**
ใช่จักคิดเยื้องยัก หลีกใช้
คันชั่งหากถ่วงหนัก ข้างหนึ่ง
ดุลย์ก็เสื่อมเสียได้ เพราะด้วยขาดดุลย์.

BELTÀ E FOLLIA VANNO SPESSO IN COMPAGNIA. (It.)

(BEAUTY AND FOLLY OFTEN GO TOGETHER.)

หลงสวยมักช่วยให้ หลงลม
ระริกระรื่นชื่นชม อวดโอ้
ไม่พินิจหลุมหล่ม ลอบดัก ไว้แม่
รู้ก็เมื่อท้องโย้ ลูกแว้พ่อหาย.

BENEFICIUM ACCIPERE LIBER ATEM EST VENDERE. (L.)

(TO ACCEPT A FAVOUR IS TO SELL ONE' S LIBERTY.)

สินน้ำใจรับต้อง ขายศักดิ แลกนอ
แรกแรกก็ไม่ยัก นึกรู้
"คอรัปชั่น" นั้นมัก เกิดเพราะฉะนี้แล
บ่อยยิ่งหน้าด้านสู้ ยิ่งรู้ช่างหัวมัน.

BIBERE VENENUM IN AURO (L.)

(TO DRINK POISON FROM A CUP OF GOLD)

แสนงามทุกส่วนสิ้น สรรพางค์
งามจริตดุจนาง น่านฟ้า
น้ำรักสิแสนคลาง แคลงเล่ห์
ดื่มดั่งดื่มพิศกล้า จากถ้วยทองคำ.

BLANDAE MENDACIA LINGUAE (L.)

(FALSEHOODS OF A SMOOTH TONGUE)

ลิ้นระรื่นหากกล่าวล้วน ลมลวง

"ช่วยท่านแต่ฉันตวง ตักบ้าง"
ยอดเล่ห์เหลี่ยมลิ้นปวง ลิ้นฑูต
เป็นที่นิยมอวดอ้าง เอกล้ำลิ้นงู.

BON AVOCAT, MAUVAIS VOISIN (Fr.)

(A GOOD LAWYER IS A BAD NEIGHBOUR.)

หมอความดีเป็นเพื่อนบ้าน ที่ชั่ว

เหตุเพราะรู้ก้นครัว เพื่อนบ้าน
ถึงคราวจะใช้ "หัว- หมอ" ว่า–ความแฮ
เพื่อนก็เพื่อนต้องค้าน หากเข้าประเด็นคดี.

อเปตจิตฺเตน น สมฺภเชยฺย.

(ไม่ควรคบกับคนสิ้นคิด)

คนลงสิ้นคิดแล้ว อย่าคบ เลยนา
เว้นแต่เพราะเขาประสบ เหตุร้าย
หากสิ้นคิดยอมสยบ อุปสรรค
คนเช่นนี้มักบ้าย ผิดให้เคราะห์กรรม.

อตฺตา หเว ชิตํ เสยฺโย.

(ชนะตนนั่นแหละเป็นดี)

ชนะเศิกเกริกก้องเกียรติ สนามไชย
ชื่อโด่งเสียงดังไป ทั่วหล้า
ไม่เท่าชนะใจ ตนเดี่ยว
ปราชญ์ยกย่องว่ากล้า เพราะต้องข่มตน.

อตฺตา หิ อตฺตโนนาโถ.

(ตนแลเป็นที่พึ่งของตน)

พึ่งใดจะพึ่งได้ ดั่งตน
ใครจักช่วยขวายขวน เท่าได้
ยิ่งไผ่ลุมรรคผล "ตน" ดับ
ตนอีกนั้นนั่นไซร้ เพ่งล้างละลาย "ตน".

อตฺตตฺถ ปญฺญา อสุจี มนุสฺสา.

(มนุษย์ผู้เห็น (แต่) แก่ประโยชน์ตน เป็นคนไม่สะอาด)

อาบน้ำฟอกสบู่แล้ว กายสะอาด
ไม่ส่อเสียดมุสาวาท วจีสอ้าน
สุจริตจิตวิลาส วิสุทธิ
เห็นแก่ตนหน้าด้าน มักได้โสมม.

อตฺตานํ ทมยนฺติ ปณฺฑิตา.

(บัณฑิตย่อมฝึกตน)

ขึ้นชื่อบัณฑิตแล้ว ย่อมฝึก ตนพ่อ
ตนเปรียบเหมือนม้าศึก ระห่ำห้าว
ขาดหัดก็จะฮึก หักระเบียบ วินัยนอ
ไม่ละนิสัยกร้าว ยากใช้ออกสนาม.

BRÛLER LA CHANDELLE PAR LES DEUX BOUTS (Fr.)

(TO BURN THE CANDLE AT BOTH ENDS)

เพียงบ้านเดียวใช้จ่าย พอดิบพอดี
อุตริไปแอบมี อีกบ้าน
สิ้นเดือนดั่งไฟจี้ จุดตูด
เทียนจุดทั้งสองด้าน เร่งให้หมดเร็ว

BUEN PRINCIPIO, LA MITAD ES HECHA (Sp.)

(WELL BEGUN IS HALF DONE.)

เริ่มดีเท่าเสร็จแล้ว กึ่งงาน
เพราะส่อถึงอาการ เรียบร้อย
หากต้นเริ่มอลหม่าน มักแย่
การใหญ่ใหญ่ไม่น้อย วินาศด้วยรากเลว.

CARPE DIEM, QUAM MINIMUM CREDULA POSTERO (L.)

(ENJOY THE PRESENT DAY, TRUST THE LEAST POSSIBLE TO THE FUTURE)

ใฝ่สุขเสียแต่เบื้อง ปัจจุบัน
อนาคตนั้นช่างมัน หลักไร้
คิดดั่งว่าคิดสั้น ส่อประมาท
พวก "บุบผาชน" ใช้ ลัทธินี้เสพกาม.

BONNES NOUVELLES ADOUCISSENT LE SANG. (Fr.)

(GOOD NEWS SWEETENS THE BLOOD.)

ข่าวดีเสริมส่งให้ **"เลือดหวาน"**
คติฝรั่งเศสวิตถาร ยิ่งแท้
อังกฤษก็เอาการ "สวีตฮาร์ต"
ไทยเล่าก็ไม่แพ้ ออดฉอ้อน "ปากหวาน"

BORGEN MACHT SORGEN (Ger.)

(BORROWING MAKES SORROWING.)

กู้ยืมนักมักต้อง **โทมนัส**
ถึงกำหนดหมดเวลานัด หน้าแห้ง
ต้นพอกดอกเบี้ยมัด มั่นทบ
ใจชืดแต่หน้าแสร้ง ดั่งข้ามหาเศรษฐี.

(CAVE QUID DICIS, QUANDO, ET CUI (L.)

(BEWARE WHAT YOU SAY, AND TO WHOM.)

จักพูดสำนึกไว้ **เรื่องอะไร**
ควรจักพูดกับใคร **คิดด้วย**
เสียคนไม่สนใจ เพราะพูด พล่อยแฮ
อย่ายอกย้อนยักย้วย กลอกกลิ้งตามใจ.

CEDANT ARMA TOGAE. (L.)

(LET ARMS YIELD TO THE GOWN.)

ทหารพึงเวรอำนาจให้ **พลเรือน**
ราษฎร์จึงจักไม่สะเทือน สะทกสะท้าน
อันทหารก็เปรียบเหมือน รั้วชาติ
ภาระกิจการบ้าน ธุระข้างพลเรือน.

CE MONDE EST PLEIN DE FOUS (Fr.)

(THIS WORLD IS FULL OF MADMEN)

โลกนี้ใช่อื่นล้วน **คนบ้า**
บ้ารบบ้ารักหา ง่ายแท้
บ้ากลัวอีกบ้ากล้า บ้าบิ่น
บ้าอะไรก็แพ้ พ่นเพ้อยกตน.

CERTUM EST QUIA IMPOSSIBILE EST. (L.)

(IT IS CERTAIN BECAUS IT IS IMPOSSIBLE.)

สิ่งที่เป็นไม่ได้ นั้นแน่ นอนนอ
เป็นสัจจะที่ไม่แปร เปลี่ยนได้
เต่าแม้อยู่จนแก่ หนวดเต่า มีฤๅ
สิ่งที่แน่นั้นไซร้ สิ่งนั้นเปลี่ยนแปลง.

CONTRARIA CONTRARIIS CURANTUR. (L.)

(OPPOSITES ARE CURED BY OPPOSITES.)

อกสามศอกแกร่งกล้า เกรียงไกร
เจอะอกอวบอ่อนละไม หมอบแพ้
ร้อนเร่าจากทิศไหน น้ำลูบ สงบนอ
สรรพสิ่งตรงข้ามแล้ ต่างล้างลบกัน.

วิสฺสาสา ภยมนฺเวติ.

(เพราะความไว้ใจ ภัยจึงตามมา)

ช้างสารงูเห่าข้า– เก่าชิด ใช้แฮ
เมียรักยอดชีวิต ยิ่งแก้ว
สิ่งทั้งสี่นี้พิศ ฉกรรจ์ฉกาจ
วางจิตไว้ใจแล้ว มักต้องภัยตาม.

อติจิรํ นิวาเสน ปิโย ภวติ อปฺปิโย.

(เพราะอยู่ด้วยกันนานเกินไป คนที่รักก็มักหน่าย)

วิสัยมนุษย์อย่างหนึ่งนั้น ชอบเปลี่ยน
ยากจักให้คงเสถียร– ภาพได้
แม้รักก็หน่ายเอียน หากอยู่ ประจำแฮ
น้อยคู่อยู่ถือไม้– สักเท้ายอดทอง.

อติสนฺเตปิ นาสฺมเส.

(ไม่ควรไว้ใจคนที่แสร้งทำสงบเสงี่ยม)

อย่าไว้ใจผู้ที่ แกล้งสงบ เสงี่ยมนอ
อาจเสกแสร้งให้พบ ทุกครั้ง
หน้าเนื้อจิตขบเสือ หัวขาด
ไม่แน่พอรอรั้ง พินิจไว้ก่อนดี.

น จาปิ วิตฺเตน ชรํ วิหนฺติ

(กำจัดความแก่ด้วยทรัพย์ไม่ได้)

เสริมสวยหวังช่วยให้ ดูกลับ สาวฤๅ
กำจัดแก่ด้วยทรัพย์ มิได้
ผ่านผาดอาจพลอยรับ ยังรุ่น
แก่เจ็บตายไม่ไว้ ว่าหน้าไหนไหน.

สหาโย อตฺถชาตสฺส มิตฺตํ ปุนปฺปุนํ.

(สหายเป็นมิตรของคนมีความต้องการเกิดขึ้นเนือง ๆ)

ยามขาดไร้เหว่ว้า ใจกาย
ก็มักต้องการสหาย อยู่ใกล้
เผชิญภัยหากเพื่อนตาย เผชิญร่วม
ท่านว่าสองหัวให้ ประโยชน์ล้ำหัวเดียว.

AUT PRODESSE VOLUNT AUT DELECTARE POETAE (L.)

(POETS SEEK EITHER TO PROFIT OR TO PLEASE.)

กวีนิพนธ์เรื่องเพื่อได้ เงินตรา
หรือไม่ก็เพื่อพา จิตปลื้ม
เป็นกวีกล่าวกันว่า ไส้ขอด แห้งแฮ
มีบ่อยมักนึกครึ้ม นั่งยิ้มคนเดียว.

AVIEUX COMPTES NOUVELLES DISPUTES. (Fr.)

(OLD ACCOUNTS BREED NEW DISPUTES)

เอ่ยปากทวงหนี้เก่า ก่อวิวาท
ยิ่งต่อหน้าคนอาจ ฉีกหน้า
ลูกหนี้ว่าหมิ่นประมาท ชัดชัด
ฝ่ายหนึ่งเห็นชักช้า ไม่ใช้จึงทวง.

CACOETHES LOQUENDI (L.)

(AN ITCH FOR SPEAKING)

คันปากยิบให้อยาก เจรจา
"อย่าบอกใครเทียวหนา บิดไว้"
พูดไปพูดกันมา ลับเฉพาะ
นกกระจอกสู้ไม่ได้ นี่แล้สังคม.

CAECA EST INVIDIA (L.)

(ENVY IS BLIND)

ริษยาเปรียบด้วย **ตาพิการ**
บังวิจารณญาณ ถ่องแท้
มีแต่อยากประหัตประหาร คู่แข่ง
เกิดแก่ใครยากแก้ เหตุด้วยบอดใจ.

CHERCHEZ LA FEMME (Fr.)

(LOOK FOR THE WOMAN: THER IS A WOMAN AT THE BOTTOM OF IT.)

ค้นดูเถิดไม่พ้น **อิสตรี**
สอดแทรกแทบทุกกรณี **ไป่เว้น**
โดยมากมักเอาอิตถี เพศข่ม
ไม่วิ่งหล่อนก็เต้น โลกต้องหมุนตาม.

COGITO, ERGO SUM (L.)*

(I THINK THEREFORE I AM.)

"เพราะว่าข้าคิดได้ ข้ามี"

ปรัชญาฝ่ายอัตตวาที กล่าวไว้
คือฝ่ายว่า "กู" นี่– แหละคิด
พุทธปรัชญานั้นสอนให้ เชื่อข้างอนัตตา.

CONSENSUS FACIT LEGEM (L.)

(CONSENT MAKES LAW OR RULE.)

ความยินยอมให้กำเนิด เป็นกฎ ระเบียบแฮ

เพราะส่วนมากยอมหมด ไม่ค้าน
นานเข้าจึ่งตราจด จารึกหลัก
ถึงระยะนี้ใครค้าน ก็ต้องเป็นจำเลย.

DA DEXTRAM MISERO (L)

(GIVE THE RIGHT HAND TO THE UNHAPPY.)

ให้มือขวาแก่ผู้ กำลังทุกข์

อาจช่วยให้เขาสุข สงบบ้าง
บางคนอาจเกิดฉุก– เฉินหมด สตินา
แต่ที่เจตนาผลาญล้าง อย่า "ให้มือ" เลย.

หมายเหตุ : คำกล่าวของปรัชญาเมธีฝรั่งเศสชื่อ Descarres.

DAMNOSA HAEREDITAS (L.)

(A HURTFUL INHERITANCE : AN INHERITANCE OF DEBT.)

เป็นทายาทหวังได้แบ่ง เงินทอง
มรดกล้วนแต่กอง **ลูกหนี้**
คิดไปจิตใจสยอง ทุกขลาภ
มรดกดั่งเช่นนี้ **รับแล้วแสบทรวง.**

CONSUETUDO PRO LEGE SERVATUR (L.)

(CUSTOM IS HELD AS A LAW.)

ประเพณีนับได้ดั่ง **กฎหมาย**
เป็นที่รับโดยปริยาย เยี่ยงนั้น
นานเข้าก็กลับกลาย ประกาศหลัก ฐานแฮ
ใครไม่อาจกีดกั้น ทุกผู้รับสำนอง.

อตฺตานํ ทมยนฺติ สุพฺพตา.
(ผู้ประพฤติดีย่อมฝึกตน)

ผู้ประพฤติดีมากล้วน ฝึกตน
แม้ยากท่านก็ทน ยากได้
ตนที่ไม่ฝึกฝน คุมยาก
โลภโกรธปั่นจิตให้ สุดท้ายก็หลง.

อตฺตนา หิ สุทนฺเตน นาถํ ลภติ ทุลฺลภํ.
(ผู้มีตนฝึกดีแล้ว ย่อมได้ที่พึ่งซึ่งได้ยาก)

ผู้มีตนฝึกแล้ว อย่างดี
ได้ชื่อว่าได้ที่ พึ่งแล้ว
ที่พึ่งเอกที่มี ได้ยาก
ตนฝึกดีแกว่นแกล้ว ชอบรู้ผิดเห็น.

ปริโยทเปยฺย อตฺตานํ จิตฺตเกฺลเสหิ ปณฺฑิโต.
(บัณฑิตพึงทำตนให้ผ่องแผ้วจากเครื่องเศร้าหมองจิต)

กาสาย์ถูกน้ำฝาด ย้อมติด
ดุจดั่งราคย้อมจิต หม่นเศร้า
ผู้ใดชื่อว่าบัณฑิต ย่อมตระหนัก ฉะนี้แล.
จึงกีดมิให้เข้า คลุกย้อมจิตหมอง.

อตฺตนา โจทยตฺตานํ.

(จงเตือนตนด้วยตนเอง)

ใครเตือนตนไม่สู้ ตนเตือน ตนนอ
เพราะว่าตนชอบเชือน เลี่ยงเลี้ยว
หมั่นใช้สติให้เหมือน มือสกิด
ราคโลภหลงโกรธเกรี้ยว เกิดแล้วรีบเตือน.

อตฺตานํ น ทเท โปโส.

(บุรุษไม่พึงให้ซึ่งตน)

หญิงขายตัวได้ชื่อ โสเภณี
ยิ่งทาสเกียรติไม่มี หมดอ้าง
เป็นบุรุษศักดิ์ศรี อาชวชาติ
ประพฤติชั่วแลกค่าจ้าง ใช่เชื้ออาชานัย.

CUCULLUS NON FACIT MONACHUM (L.)*
(THE COWL DOES NOT MAKE THE MONK.)

ผ้าเหลืองใครห่มแล้ว ใช่สงฆ์ เสมอนา
ต้องบวชจึงเป็นองค์ พระได้
เป็นแล้วก็ต้องทรง วินัยบัญญัติ
เห็นห่มเหลืองก็ไหว้ อาจต้องไหว้ "สมี"

DA LOCUM MELIORIBUS (L.)
(GIVE PLACE TO YOUR BETTER.)

ใครเขาดีกว่าแล้ว ยอมเขา
อย่าคิดตะบึงเอา แต่ได้
คนดียอมไม่เท่า กันหมด
ดีไม่ดีควรให้ มติข้างมากเห็น

DOCENDO DISCIMUS (L.)
(WE LEARN BY TEACHING.)

ศึกษาได้แม้จาก การสอน เขาแฮ
เพราะตรวจค้นตำราก่อน จึ่งแจ้ง
วิชายิ่งแน่นแน่นอน ไม่พลาด
ขอแต่อย่าเสแสร้ง ปากห้ามตัวทำ

---

* **หมายเหตุ**: ถ้าว่า Cowl นั้นคำแปลที่แท้คือหมวกกลมซึ่ง นักบวชในคริสตศาสนาใช้เป็นสัญญลักษณ์

DOICE FAR NIENTE (It.)

(SWEET DOING-NOTHING : PLEASANT IDLENESS)

เสวยสุขดูดั่งเจ้า **สำราญ**
ไม่กอปร์กิจการงาน **ก็ได้**
เช่น "แมงดา" ประจำสถาน สำนักคณิ- กาแฮ
เงินแม่งามหาให้ ขาดเว้นเตะโครม.

DOMUS ET PLACENS UXOR (L.)

(A HOME AND A PLEASING WIFE)

ยอดปรารถนาบุรุษนั้น ไม่หนี
หนึ่งเคหะหนึ่งเมียดี **แนบข้าง**
ราบรื่นก็เป็นศรี ชีวิต
หากมิใช่คู่สร้าง ก็สร้างนรกแทน.

DORER LA PILUIE (Fr.)

(TO GILD THE PILL)

ยาขมจึงต้องเคลือบ ให้หวาน
เพื่อล่อให้รับประทาน ง่ายเข้า
เฉกหญิงที่ใช้มาร- ยายั่ว
เปิดนิดปิดหน่อยเร้า บุรุษล้อมน้ำลายไหล.

DULCE ET DECORUM EST ORO PATRIA MORI. (L.)

(IT IS SWEET AND GLORIOUS TO DIE FOR ONE'S COUNTRY)

ตายเพื่อชาติเกียรติซึ้ง ตรึงใจ ชนแฮ
ประวัติขจรจบไป ทั่วหล้า
ชาติเราจักให้ใคร มาปก ป้องฤๅ
ไทยก็ชนชาติกล้า เกริกก้องสมรภูมิ.

DULCE EST DESIPERE IN LOCO (L.)

(IT IS PLEASANT TO PLAY THE FOOL ON OCCASION.)

อยากสนุกลองแกล้งโง่ ดูที
อาจประสบมุขดีดี ก็ได้
ดังกาหลิบแปลงอินทรีย์ อาบูหะ- ซันแย่
พระพุทธเจ้าหลวงใช้ ประพาสต้นสำรวจเมือง.

HOPE IS BETTER COMPANION THAN FEAR.

ความหวังเป็นเพื่อนได้ ดีกว่า กลัวนอ

หวังหากมีอาจพา จิตชื้น
กลัวมีแต่นำมา ซึ่งระย่อ
แม้ถูกกลตื้นตื้น ก็สท้านหวั่นไหว.

"PUTTING OFF" DOES NO WORK.

"ผัดผ่อน" นั้นอย่าใช้ ในงาน การนอ

ทำไม่ได้หยุดวิจารณ์ ก่อนได้
ความข้องขัดอาจผลาญ พินาศหมด
หยุดคิดเพื่อจักให้ แจ่มแจ้งในงาน.

อตฺตานํ นาติวตฺเตยฺย.
(บุคคลไม่ควรลืมตน)

เกิดเป็นคนอย่าได้ ลืมตน เองเลย
ฐานะของทุกคน นั้นแล้
ยากดีและมีจน จงสำนึก เสมอนอ
ประมาทแล้วยากแก้ ระลึกได้สายไป.

อปฺปมาทํ ปสํสนฺติ.
(บัณฑิตย่อมสรรเสริญความไม่ประมาท)

บัณฑิตสรรเสริญผู้ไม่ ประมาท
พระพุทธองค์เมื่ออาพาธ สุดท้าย
ยังอุตส่าห์ประสาท ปัจฉิมเทศ- นานอ
ทรงประกาศถึงความร้าย ประมาทนั้นทางตาย.

อกตํ ทุกฺกฏํ เสยฺโย.
(ความชั่วไม่ทำเสียเลยดีกว่า)

ขึ้นชื่อความชั่วแล้ว อย่าล่วง แหละดี
เหตุก็เพราะเหมือนบ่วง- บาศคล้อง
ก่อนทำก็เล่ห์ลวง ล่อจิต
ทำเสร็จก็กลับต้อง ตอบใช้หนี้กรรม.

ปจฺฉา ตปฺปติ ทุกฺกฏํ.

(ความชั่วย่อมเผาผลาญในภายหลัง)

ทำชั่วแรกแรกนั้น ย่ามใจ
ทำบ่อยเคยชินไป ยากรู้
ความชั่วเฉกเช่นไฟ ฟอนจิต
ทราบก็หมดทางสู้ แทรกเร้าเผาผลาญ.

กลฺยาณการี กลฺยาณํ ปาปการี จ ปาปกํ.

(ทำดี (ได้) ดี ทำชั่ว (ได้) ชั่ว)

ทำดีดีเด่นให้ เห็นผล
ทำชั่วผลชั่วดล ดึงให้
เผ่าพันธุ์พืชก็กล เดียวเกิด
เพราะพืชใดผลได้ ดั่งสร้างผลกรรม.

THE HOPE IS SURE WHICH HAS ITS FOUNDATION IN VIRTUE.

หวังใดหากตั้งอยู่ บนฐาน กุศลฤๅ
กุศลจักดลบันดาล สำเร็จได้
หวังสันติก็ได้ศาน- ติตอบ
เพียงแต่ยึดแน่วไว้ กุศลนั้นผลิตกุศล.

BE JUST AND FEAR NOT

เที่ยงตรงแล้วไม่ต้อง เกรงใด
ใครด่าว่าอย่างไร อย่าข้อง
คนชั่วเท่านั้นใจ เกลียดยุ- ติธรรมนา
ใดไม่ชอบก็ร้อง เร่งแย้งโยเย.

JUDGEMENT IS THE THRONE OF PRUDENCE

วิจารณญาณคือตั้งตั้ง ความสุขุม
ทิฏฐิชอบชุมนุม แน่วน้อม
ดำริชอบก็ประชุม ช่วยพินิจ
สติชอบรอบล้อม สรุปแล้วเลิศเลอ.

DUM VIVIMUS, VIVAMUS (L.)

(LET US LIVE WHILE WE LIVE.)

ชีวิตอยู่ให้ **อยู่ดี**
กินอยู่พอให้มี อยู่ได้
อย่าอยู่อย่างภูตผี ปีศาจ
เที่ยวหลอกกินหลอกใช้ เพื่อนพ้องสั่นเศียร.

EILE MIT WEILE (Ger.)

(MAKE SPEED WITH LEISURE)

พักพอแล้วรีบร้อน **เลิกพัก**
ขืนพักผ่อนนานนัก วุ่นว้า
งานเบากลับเป็นหนัก หนุนหมก
นั้นเฉื่อยนี่ก็ช้า ซุกไว้สุมหัว.

EIN MAL, KEIN MAL (Ger.)

(JUST ONCE COUNTS NOTHING)

หนเดียวน่า อย่าข้อง **ใจเลย**
ขออีกนิดเฉยเฉย นิ่งไว้
อีกหน่อยเถิดทรามเชย อีกนิด
หลายนิดหลายหน่อยได้ ไม่ช้าหมดตัว.

นิสมฺม กรณํ เสยฺโย.

(ใคร่ครวญก่อนแล้ว จึ่งทำดีกว่า)

พึงใคร่ครวญก่อนแล้ว จึ่งทำ กิจนอ
ตีนสี่ยังอาจถลำ ถลากได้
หากผลเหตุแม่นยำ ยากผิด
รอบคอบไม่ประมาทไว้ ผิพลั้งก็เพลา.

กิสฺมิญฺจิ กิญฺจนํ นตฺถิ.

(กังวลไร ๆ ไม่มีว่าของเรา)

ความกังวลว้าวุ่น ระแวงใด
เกิดก่อจากจิตใจ วุ่นว้า
หากปล่อยว่างวางใน ภพชาติ
"เรา" ก็ไม่โผล่หน้า กำหนดรู้กังวลไหน.

สุญฺญตปฺปฏิสํยุตฺตา โลกุตฺตรา ธมฺมา.

(ธรรมทั้งหลายที่อยู่เหนือวิสัยโลก ที่เนื่องเฉพาะอยู่ด้วยสุญญตา)

เหนือโลกใช่ลิ่วล้ำ ลิบโลก
โลกุตตร์หมายถึงโมกษ์ วิมุติพ้น
หลุดวิเศษจากโอฆ มิติแห่ง กิเลสแฮ
ห่อนประจักษ์ปลายต้น เนื่องด้วยสุญญตา.

สุขา รุกฺขสฺส ฉายาว.

(ร่มเงาของต้นไม้ เย็นสบายดี)

แสนสุขณร่มไม้ ฉายา
มนุษย์สัตว์ร้อนเร่มา หลบได้
ไม่เคยคิดราคา ค่าร่ม- ไม้เลย
งิ้วนรกนั้นไม่ให้- ร่มให้หนามแหลม.

สพฺเพ ธมฺมา นาลํ อภินิเวสาย.

(สภาวธรรมทั้งปวง ไม่พึงเข้าไปยึดมั่น)

ธรรมทั้งหลายต่างล้วน ไร้อัตตา
ยึดอย่างไรจักสา- มารถได้
พึงเอาประโยชน์เพียงพา พ้นโอฆ สงสารเทอญ
ยังยึดยานมั่นไว้ ไฉนแจ้งฝั่งญาณ.

EXCEPTIS EXCIPIENDIS (L.)

(EXCEPTING WHAT IS TO BE EXCEPTED; WITH PROPER EXCEPTION.)

"ยกเว้น" สมแก่ข้อ **ยกเว้น**
จึงจะนับว่าเป็น เหตุได้
"ยกเว้น" ผิดกฎเกณฑ์ ผิดระเบียบ
เห็นแก่ง่ายทำให้ ระเบียบแท้โยกคลอน.

FACIT INDIGNATIO VERSUM (L.)

(INDIGNATION MAKES VERSE)

มากแค้นมุให้เกิด **บทกลอน กระทบแฮ**
คำก็คมริดรอน กระแทกกระทั้น
หวงหึงยิ่งแง่งอน กระทบกระเทียบ
ถางถากแทบทั้งนั้น พบได้ในวรรณคดี.

FALSUS IN UNO, FALSUS IN OMNIBUS (L.)

(FALSE IN ONE THING, FALSE IN ALL)

เท็จเสียสิ่งหนึ่งแล้ว **เท็จหมด**
เคยปดอยากเลิกปด ยากแก้
ผู้ถูกปดมักหมด ศรัทธาเชื่อ อีกนา
"อมพระพูด" แท้แท้ ปากอ้าคนเอือม.

FELICITAS MULTOS HABET AMICOS (L.)

(PROSPERITY HAS MANY FRIENDS)

ความรุ่งเรืองเรียกร้อง เพื่อนหลาย หลากแฮ

ใครก็อยากเป็นสหาย คบค้า

พอตกยากมักหาย หัวหมด

น้อยนักที่โผล่หน้า โอบอุ้มช่วยเหลือ.

FENDRE UN CHEVEU EN QUATRE (Fr.)

(TO SPLIT A HAIR IN FOUR)

ผ่าเส้นผมออกได้ สี่เสี่ยง

ภาษิตนี้เป็นเพียง เปรียบไว้

กะการกิจจงเลี่ยง ซอยจัก ยิบนอ

แยกมากยากยุ่งได้ วุ่นว้าสับสน.

ปุตฺตกํ ว ิย ราชาโน ปชํ รกฺขนฺตุ สพฺพทา.

(พระราชาจงรักษาประชาราษฎร์ ให้เหมือนบิดารักษาบุตรทุกเมื่อ)

ราชาพึงปกเกล้า ฯ นิกร พระองค์เอย
ดั่งบิดาอาทร ลูกแก้ว
พุทธภาษิตานุสรณ์ ประสาทราช- ธรรมท่าน
ภัยพินาศคลาดแคล้ว เศิกเสี้ยนสลายสูญ.

อนตฺถชนโน โกโธ.

(ความโกรธก่อความพินาศ)

พายุพัดผ่านแล้ว มักทำลาย
ไฟก็ก่อความสลาย มากได้
ความโกรธก่อฉิบหาย วินาศ
โทสัคนีนั้นให้ ฤทธิร้ายแรงเหลือ.

อปฺโป หุตฺวา พหุ โหต ิ วฑฺฒเต โส อขนฺต ิโช.

(ความโกรธน้อยเป็นมากเกิดกำเริบขึ้นเพราะไม่อดใจ)

พายุเริ่มแต่น้อย ก่อตัว
ไม่สงบก็น่ากลัว ใหญ่กว้าง
โกรธเกิดจิตมืดมัว มากโทสะ
หากไม่ใช้ขันติล้าง- โกรธแล้วกำเริบไกล.

โทโส โกธสมุฏฐาโน.

(โทสะมีความโกรธเป็นสมุฏฐาน)

โทสะคือคั่งแค้น ใคร่ทำลาย
ความโกรธเป็นต้นสาย รากเค้า
กระแสจิตระส่ำระสาย ดั่งพายุ
พัดผ่านแห่งใดเข้า แห่งนั้นพินาศพัง.

นตฺถิ โทสสโม คโห.

(ผู้จับเสมอด้วยโทสะ ไม่มี)

ปลิงเกาะแกะยากล้ำ ก็ดี
สนิมเกิดยากขัดสี เช็ดล้าง
ยังไม่เท่าจิตมี โทสะจับ
ยากดับสุดจะอ้าง เท่าด้วยไม่มี.

FIDELI NIHIL DIFFICILE (L.)
(TO THE BRAVE AND FAITHFUL NOTHING IS DIFFICULT.)

เพียงความซื่อกับกล้า **ความลำบาก สิ้นนา**
ยากเกิดเพราะเกรงยาก เท่านั้น
ยากเท่ายากถ้าหาก มุมานะ
ทั้งสิ่งกีดสิ่งกั้น กดแกล้งสลายสูญ.

FUROR ARMA MINISTRAT (L.)
(RAGE SUPPLIES ARMS.)

โทสะคือผู้ยื่น **ศาสตรา ให้แฮ**
แรงเรี่ยวก็เพิ่มมา มากด้วย
แต่จักหย่อนปัญญา และสติ กำกับพ่อ
มีมากมักมอดม้วย พ่ายผู้ใจเย็น.

GAUDET TENTAMUNE VIRTUS (L.)
(VIRTUE REJOICES IN TRIAL)

กุศลธรรมให้พิสูจน์ด้วย **ยินดี เทียวนอ**
พิสูจน์มากยิ่งไม่มี ส่วนร้าย
คงประจักษ์แต่ความดี ความสะอาด
เว้นแต่ถูกมอมป้าย ตระบัดเบี้ยวความจริง

GRAVIORA QUAEDAM SUNT REMEDIA PERICULIS. (L.)
(SOME REMEDIES ARE MORE GRIEVOUS THAN THE PERILS.)

เยียวยาแต่กลับร้าย **กว่าภัย เกิดแฮ**
หนีพยัคฆ์ปะกุมภีล์ใหญ่ เฉกนั้น
เหมือนแก้แต่ไปไข ลานเร่ง
รู้ผ่อนยาวผ่อนสั้น สำเหนียกได้เป็นดี.

HODIE MIHI, CRAS TIBI (L.)
(ME TO-DAY, YOU TOMORROW)

"วันนี้ข้าพรุ่งนี้ **ตาแก"**
หัวกะทิมักลอยแผ่ ส่วนหน้า
จงคอยเถิดกินแต่ หางกะทิ
ใครปล่อยไว้ก็บ้า โอกาสแล้วไม่กิน.

HOMIUIBUS PLENUM, AMICIS VACUUM (L.)

(FULL OF MEN, EMPTY OF FRIENDS)

เห็นแต่หน้าผู้อื่น **ขาดมิตร์**

ยามยากมักพบชีวิต เยี่ยงนี้

เพื่อนแท้ดอกที่คิด ช่วยเพื่อน

ครามิตร์ไร้ไม่ลี้ นี่แล้มิตรธรรม.

HOMINIS EST ERRARE (L.)

(IT BELONGS TO MAN TO ERR)

ขึ้นชื่อมนุษย์แล้ว **ต้องผิด บ้างนา**

ใครวิเศษตลอดชีวิต อยู่ได้

ทำงานไม่พลาดนิด ก็หน่อย

ไม่ผิดคือผู้ไร้ กิจต้องจำทำ.

HOMO HOMINI LUPUS (L.)

(MAN IS A WOLF TO MAN.)

คนคนเรานี้แหละ **ศัตรูคน**

คนซื่อก็ซื่อจน ถูกต้ม

คนโง่ก็หลงกล คนฉลาด

ลวงเล่ห์กันจนล้ม ก็ล้วนคนคน.

HOMO SUI JURIS (L.)

(ONE WHO IS HIS OWN MASTER)

อันว่าตนนั้นแหละ **นายตน**
ต้องชนะตนก่อนคน อื่นแท้
บังคับกิเลสให้จำนน คือชนะ ตนแล
ชนะที่ไม่กลับแพ้ ชนะแล้วยั่งยืน.

HONOS ALIT ARTES (L.)

(HONOUR NOURISHES THE ARTS)

เกียรติคือสิ่งหล่อเลี้ยง **ศิลปะ**
นักประดิษฐ์มากมานะ เหตุนี้
ราคาค่าใช่จะ สำคัญกว่า เกียรติแฮ
ศิลป์เก่าแต่ก่อนกี้ เกิดด้วยแรงใจ.

โกธโน ทุพฺพณฺโณ โหติ.

(คนมักโกรธ ย่อมมีผิวพรรณเศร้าหมอง)

คนโกรธหน้าบูดบึ้ง บ่มโม- หะแฮ
โกรธมากมากโทโส สั่นเร้า
โกรธก่อพิษในโล- หิตพล่าน
วรรณะหมองหม่นเศร้า สุดท้ายระทมใจ.

ญาติมิตฺตา สุหชฺชา จ ปริวชฺเชนฺติ โกธนํ.

(ญาติมิตรและสหาย ย่อมหลีกเลี่ยงคนมักโกรธ)

ใครใดอยากใคร่ใกล้ คนโกรธ
มีแต่ความเหี้ยมโหด หื่นกระด้าง
ใจจิตก็เฉาโฉด โม่ห์มุ
ญาติมิตรหลีกเลี่ยงอ้าง เหตุล้วนจำเป็น.

นตฺถิ กามา ปรํ ทุกฺขํ.

(ทุกข์ (อื่น) ยิ่งกว่ากาม ย่อมไม่มี)

มนุษย์สัตว์ยากพ้น ปรารถนา กามนอ
เที่ยววิ่งวุ่นใฝ่หา ค่ำเช้า
กามคือหนึ่งในตัณหา สามเหตุ ทุกข์แล
จูงจิตให้ร่านเร้า อื่นแม้นไม่มี.

อเวเรน จ สมฺมนฺติ.

(เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร)

ใคร่ระงับเวรจุ่งยั้ง หยุดจอง เวรนอ
ถูกประทุษฐ์หยุดปอง ประทุษฐ์ร้าย
ผู้ฉลาดย่อมจักมอง เห็นโทษ เวรนา
ขืนตอบโต้ก็คล้าย สาดน้ำรดกัน.

อิจฺฉา โลกสฺมิ ทุชฺชหา.

(ความอยากละได้ยาก ในโลก)

ละใดไม่ยากแม้น ละอยาก
ยิ่งเสพยิ่งอยากมาก ยิ่งซ้ำ
เสร็จอยากไม่อยากจาก ความอยาก ไปเลย
สมอยากนั้นเลิศล้ำ ละได้ยากเหลือ.

HONOS HABET ONUS (L.)

(HONOUR HAS IT'S BURDEN.)

มีเกียรติก็ต้องแบก ความลำบาก
มากยศมักยุ่งยาก ใช่น้อย
แต่เกียรติเกิดใช่จาก ยกเกียรติ **ตนเอง**
คนส่วนมากเห็นคล้อย มติให้จึ่งจริง.

HORA FUGIT (L.)

(THE HOUR FLIES)

ชั่วโมงมีปีกป้อง โบกบิน
มันหอบอื่นโผผิน ร่วมด้วย
กาลเวลาย่อมกลืนกิน ทุกสิ่ง
เกิดแก่แล้วก็ม้วย ล่วงพร้อมกาลเวลา.

HOSTIS HONORI INVIDIA (L.)

(AN ENEMY'S HATRED IS AN HONOUR.)

อันศัตรูแค้นเคียดนั้น เป็นเกียรติ
เพราะเก่งกว่าจึงเกลียด กลั่นแกล้ง
ศัตรูพาลยิ่งชอบเบียด- เบียนเบื่อ เผลอแฮ
ใครประมาทมันแว้ง ซึ่งหน้ามันเกรง.

HURTAR PARA DAR POR DIOS. (Sp.)

(TO STEAL IN ORDER TO GIVE TO GOD)

ลักทรัพย์ไปเพื่อได้ **ทำบุญ**
เอาบาปเป็นกองทุน ซึ่งหน้า
บุญต้องกอบด้วยคุณ ควรค่า บุญแฮ
หวังผักแต่ปลูกหญ้า จักได้ผักไฉน.

IDEM VELIE ATQUE IDEN NALLE (L.)

(TO LIKE AND TO DISLIKE THE SAME THINGS)

ความรักกับเกลียดนั้น **ก็พันธุ์เดียวแล**
เป็นกิเลสด้วยกัน นั้นแล้
ย้อมให้จิตเหหัน ไม่จิ- รังนอ
ต้องอุเบกขารมณ์แก้ จิตตั้งเป็นกลาง.

อิจฺฉา หิ อนนฺตโคจรา.

(ความอยากมีอารมณ์หาที่สุดมิได้)

ความอยากน่าแบ่งได้ โดยสอง
กายอยากพอสมปอง อิ่มได้
จิตอยากมักอยากลอง ไม่หยุด อยากนา
ซัดส่ายซอนซอกไร้ สิ่งสิ้นอารมณ์เสวย.

นตฺถิ ราคสโม อคฺคิ.

(ไฟเสมอด้วยราคะ ไม่มี)

ความหมาย "ราค" หนึ่งนั้น ความยินดี
ไฟเสมอราคไม่มี ท่านอ้าง
ร้อนไฟมักหาที่ เลี่ยงหลบ ได้นา
ร้อนราคมักร้อนร้าง แลบร้อนเลียใจ.

ภิยฺโย จ กาเม อภิปตฺถยนฺติ.

(ผู้บริโภคกาม ย่อมปรารถนากามยิ่งขึ้นไป)

กินอร่อยรู้รสแล้ว ยิ่งอยาก
เสพอร่อยนั้นยิ่งยาก หยุดกลั้น
จิต "อร่อย" อร่อยมาก กว่าปาก อร่อยนา
ท่านว่ากามบริโภคนั้น ยิ่งขึ้นไปเสมอ.

เตชวาปิ หินโร วิจกฺขโณ
สกฺกโต พหุชนสฺส ปูชิโต
นารีนํ วสงฺคโต น ภาสติ
ราหุนา อุปหโตว จนฺทิมา.

แม้เฉียบแหลมยิ่งด้วย เดชปัญญา
ชนมากบวงบูชา เชิดน้อม
แต่ถูกอำนาจแห่งนา– รีครอบ บังคับฤๅ
เฉกศศิราหูห้อม เสื่อมเศร้าหมองแสง.

โกธชาโต ปราภโว.
(ผู้เกิดความโกรธแล้ว เป็นผู้ฉิบหาย)

ชนใดเกิดโกรธแล้ว มักฉิบหาย
พุทธวัจนตรัสบรรยาย ดั่งนี้
ฉิบหายใช่จักหมาย หมดทรัพย์ เท่านั้นแฮ.
หมายว่าความเจริญลี้ หลีกล้างห่างไกล.

IGNORAMUS ET IGNARABIMUS (L.)

(WE ARE IGNORANT AND SHALL REMAIN IGNORANT)

อวิชชามีทุกผู้ ทุกคน
และจะมีอยู่จน มอดม้วย
หากไม่รีบขวายขวน ใฝ่ศึก- ษานา
วิชาย่อมหาได้ด้วย คิดค้นวิทยา.

IGRAN DOLORI SONO MUTI. (It.)

(GREAT GRIEFS ARE MUTE.)

ยิ่งโศกมากยิ่งสอื้น ไม่ออก
ทรวงแสบสุดจะบอก ระบุได้
แม้แต่ถูกหนามยอก ยังบ่ง ออกนา
แสบที่ทรวงมักไร้ สิ่งล้างแสบหาย.

IL A INVFNTÉ L'HISTOIRE. (Fr.)

(HE HAS INVENTED HISTORY.)

ประวัติศาสตร์นั้นเกิด ตามกาล เวลาแฮ
ปูมจดตามตำนาน อุบัตินั้น
ใครอุตริวิตถาร สร้างประวัติ- ศาสตร์เอง
คือว่าคนคิดสั้น คิดสร้างมุสา.

INOPEM ME COPIA FECIT (L.)

(PLENTY HAS MADE ME POOR.)

ยิ่งรวยยิ่งรู้สึก **ว่าจน**
มากมนุษย์บุถุชน เช่นนี้
"พอ" ต่างหากคือผล วัดจิต ใจแฮ
น้อยมากมิได้ชี้ ชัดแท้เท่า "พอ."

INTER ARMA SILENT LEGES (L.)

(AMID WARS LAWS ARE SILENT.)

ศึกระงมมันก็ล้ม **กฎหมายหมด**
ใครจักกล้าอ้างกฎ ระเบียบได้
ผู้แพ้ย่อมหัวหด พูดไม่ ออกแฮ
ผู้ชนะนั้นทรงไว้ อำนาจอ้างบงการ.

เสโล ยถา เอกฆโน วาเตน น สมีรติ
เอวํ นินฺทาปสํสาสุ น สมิญฺชนฺติ ปณฺฑิตา.

(ภูเขาศิลาแท่งทึบไม่สะเทือนเพราะลมฉันใด บัณฑิตย่อมไม่หวั่นไหวในเพราะนินทาสรรเสริญ ฉันนั้น)

เขาศิลาแท่งทึบท้า แรงลม
แรงเท่าใดไม่ระทม สะทกสะท้าน
บัณฑิตไม่ยอมนิยม สรรเสริญอีก นินทานอ
สงบไม่รับไม่ค้าน ไม่ว้าหวั่นไหว.

มธุวา มญฺญตี พาโล ยาว ปาปํ น ปจฺจติ
ยทาจ ปจฺจตี ปาปํ อถ ทุกฺขํ นิคจฺฉติ.

(บาปยังไม่ให้ผลเพียงใด คนเขลาย่อมเข้าใจว่ามีรสหวานเพียงนั้น แต่บาปให้ผลเมื่อใด คนเขลาย่อมประสบทุกข์เมื่อนั้น)

ตราบบาปยังไม่ให้ ผลนาน เพียงใด
คนโง่เห็นบาปหวาน ตราบนั้น
ต่อบาปผลิตอาการ วิบากบาป ปรากฏแฮ
รสที่หวานก็สะบั้น ทุกข์สะท้อนทันที.

กุทฺโธ ธมฺมํ น ปสฺสติ.

(ผู้โกรธย่อมไม่เห็นธรรม)

ความโกรธเกิดมักบ้อง　บี่ดธรรม ทึบแฮ
โกรธก่ออกุศลกรรม　ก่อด้วย
ความเห็นชอบเช่นสัม–　มาทิฏฐิ
ยากจักเห็นตราบม้วย　หากเกรี้ยวโกรธเสมอ.

โกธํ ปญฺญาย อุจฺฉินฺเท.

(พึงตัดความโกรธด้วยบัญญา)

พึงกำจัดโกรธด้วย　บัญญา
ท่านบอกทางพิจารณา　แนะไว้
ควรข่มจิตวาจา　อย่าสำรอก โกรธเลย
"ไม่โกรธชนะโกรธได้"　ภาษิตนี้พุทธพจี

IN VINO VERITAS (L.)

(IN WINE IS TRUTH)

เมรัยแมกไว้ซึ่ง **ความจริง**
เข้าควบคู่กับหญิง ยิ่งร้าย
เหล้าเข้าปากอกอิง อกอวบ
เหล่าอริมักยักย้าย เล่ห์หนี้ล้วงความ.

IRA FUROR BREVIS EST (L.)

(RAGE IS A BRIEF MADNESS)

โทสะคือระเบิดบ้า **กระทันหัน**
โดยมากมักไม่ทัน ข่มได้
ได้สติก็เมื่ออัน- ตรายเกิด แล้วแฮ
ไม่หัดควบคุมไว้ มักต้องเสียใจ.

LA DONNA E MOBILE. (It.)

(WOMAN IS CHANGEABLE)

อันอิสตรีนั้นไม่ **แน่นอน**
ภาษิตอิตาลีสอน แนะเน้น
ไม่ว่ากาพย์โคลงกลอน ทุกชาติ ภาษานา
มีกล่าวอยู่ไม่เว้น ฉะนี้ คงจริง.

L' UNION FAIT LA FORCE (Fr.)

(UNION MAKES STRENGTH)

รวมกันเราอยู่ได้ ไม่ตาย
หากแยกกันก็มลาย หมดสิ้น
สามัคคีดั่งพลังข่าย **เหล็กเพชร**
โดดเดี่ยวมักแดดิ้น ยากป้องประคองตัว.

MACTE VIRTUTE ESTO (L.)

(GO ON IN YOUR VIRTUE)

ทำไปเถิดเรื่องสร้าง **ความดี**
แม้ว่าจักไม่มี มนุษย์รู้
ผู้ทำจักเกิดปรี- ดีจิต จำเริญนา
ใครติก็คือผู้ โง่ทั้งริษยา.

WORK, WIVES, IN THE HOUSE; WORK, MEN, OUT OF IT.

งานในบ้านนั้นคู่ กับหญิง
งานนอกบ้านคือสิ่ง บุรุษสร้าง
ปัจจุบันไม่ยักจริง ดังกล่าว
ชายออกหญิงออกบ้าง ไม่ค้าก็สังคม.

FAINT HEART NEVER WON FAIR LADY.

ใจเสาะก็ชวดเคล้า หญิงงาม
หล่อนปราดเราเปรียวตาม จึ่งได้
เอาชนะคู่แข่งขาม เข็ดขยาด
สมัยก่อนฝรั่งเขาใช้ ดาบท้าดวลกัน.

HOPE IS THE MOST COMMON OF ALL.

อะไรใดก็ขึ้นแก่ ความหวัง
ดูจะเป็นยอดพลัง จิตแท้
มีชีวิตอยู่ก็ยัง หวังอยู่
ยกแรกแม้ต้องแพ้ อย่าท้อหมดหวัง.

EVERY MAN KNOWS WHERE HIS OWN SHOE PINCHES.

ทุกคนย่อมรู้ตำแหน่ง **เกือกกัด ตีนแฮ**
ใครอื่นจะบอกชัด กว่าได้
กิจเขาอย่าไป "ตรัส- รู้" กว่า เขาเลย
เขาออกปากวอนให้ ช่วยแล้วจึ่งควร.

EVENTUS STULTORUM MAGISTER (L.)
(THE OUTCOME IS THE SCHOOLMASTER OF FOOL.)

ครูของคนโง่นั้น **คือผล งานแฮ**
คนโง่มักเป็นคน ทดท้อ
คิดก็คิดวกวน ห่างเหตุ
ผลเกิดจึงร้องอ้อ เช่นนี้ดอกหรือ.

ขนฺติ สาหสวารณา.

(ความอดทนห้ามไว้ซึ่งความผลุนผลัน)

ความอดทนนั้นยิ่ง ยอดบำเพ็ญ
ต้องข่มจิตใจเป็น ที่ตั้ง
ข่มจิตข่มยากเย็น ยิ่งยุทธ์ ศัตรูนอ
ใครข่มได้ก็รั้ง เหนี่ยวห้ามผลุนผลัน.

มนาโป โหติ ขนฺติโก.

(ผู้มีความอดทน ย่อมเป็นที่ชอบใจ (ของคนอื่น))

ทั้งทนทั้งอดด้วย คราใด
ผู้อื่นจักชอบใจ ยิ่งแท้
คนดีก็ชมใน ขันติพฤติ- กรรมนอ
คนชั่วชอบว่าแพ้ ไม่โต้ตอบมัน.

จิตฺเต สงฺกิลิฏฺเฐ ทุคฺคติ ปาฏิกงฺขา.

(เมื่อจิตเศร้าหมองแล้ว ทุคติเป็นอันหวังได้)

เมื่อจิตหมองหม่นเศร้า คราวไร
ทุคติเป็นที่ไป เมื่อนั้น
ความเศร้าไม่สดใส แห่งจิต
เฉกเช่นขวากหนามกั้น สะทกสะเทิ้นตลอดทาง.

จิตฺเต อสงฺกิลิฏฺเฐ สุคติ ปาฏิกงฺขา.

(เมื่อจิตไม่เศร้าหมองแล้ว สุคติเป็นอันหวังได้)

แต่เมื่อจิตหมดเศร้า คราวไร
สุคติเป็นทางไป ฉ่ำชื้น
ความที่จิตแจ่มใส บริสุทธิ์
เฉกเช่นทางทาบพื้น ลาดด้วยมาลี.

วิหญฺญติ จิตฺตวสานุวตฺติ.

(ผู้ประพฤติตามอำนาจจิต ย่อมลำบาก)

ลงตามใจบ่อยแล้ว จักลำบาก
จิตมักแรงด้วยราค ร่านเร้า
จิตไม่ฝึกนั้นอยาก ไม่หยุด
ขืนปล่อยจิตเป็นเจ้า เดือดร้อนจนตาย.

EXCEPTIO CONFIRMAT REGULUM. (L.)

(THE ECEPTION PROVES THE RULE.)

ข้อยกเว้นบ่งชี้ พิสูจน์กฎ ระเบียบแฮ
กฎที่ดีคลุมหมด ไม่เว้น
ไม่มีช่องหลั่นลด เงื่อนแง่
มีเงื่อนจึ่งวิ่งเต้น กลอกกลิ้ง กฎกระเจิง.

FACCILE EST INVENTIS ADDERE. (L.)

(IT IS EASY TO ADD TO THINGS INVENTED ALREADY.)

ใดใครเขาประดิษฐ์แล้ว เข้าต่อ ง่ายแฮ
นัยว่าทำเพื่อก่อ ใช่แกล้ง
เหมือนสำรับตั้งรอ เข้านั่ง เปิบเฮย
ร้ายหนักถึงโอ่แจ้ง ประกาศอ้าง ตนทำ.

FAS EST ET AB HASTE DOCERI. (L.)

(IT IS RIGHT TO LEARN EVEN FROM AN ENEMY)

ศึกษาเถิดแม้จาก ศัตรู
อาจจะมีดีดู ก็ได้
ความผิดกลับเป็นครู มีมาก
เลือกที่ควรรู้ไว้ นี่แล้ศึกษา.

FIAT JUSTITIA, RUAT CAELUM. (L.)
(LET JUSTICE BE DONE, THOUGH THE HEAVEN SHOULD FALL.)

ยุติธรรมเท่านั้น **เป็นพอ**
ฟ้าถล่มก็ไม่ขอ **หยุดยั้ง**
ยุติธรรมใช่เพียงก่อ ทำยุติ เท่านั้นพ่อ
อคติมันมักรั้ง เหนี่ยวให้ชั่งเอียง.

GROSSE SEELEN DULDEN STILL. (Ger.)
(GREAT SOULS SUFFER IN SILENCE.)

มหาบุรุษแม้ทุกข์ **ก็สงบ**
เพราะท่านรู้ทุกข์รบ ทุกด้าน
ขึ้นชื่อว่าทุกข์รบ มันยาก
ขันติคือทางต้าน ต่อสู้ทุกข์ทน.

MAGNI NOMINIS UMBRA (L.)

(THE MERE SHADOW OF A MIGHTY NAME)

เพียงแต่เงาชื่อผู้ ผยองอำนาจ
ก็สยบจนไม่อาจ ขัดข้อง
ทุกสมัยมักไม่ขาด "คนใหญ่"
เบ่าสากยังมีก้อง กว่าร้องเรื่องราว.

MARIAGE DE CONVENANCE (Fr.)

(MARRIAGE FROM INTEREST RATHER THAN LOVE.)

สมรสโดยไม่ต้อง สมรัก
เพียงเหตุเพื่อพิทักษ์ ประโยชน์ไว้
โบราณกษัตริย์มากมัก เศกเชื่อม วงศ์แฮ
สมัยใหม่ก็ชอบใช้ ลูกหนี้ขายลูกสาว.

MEMENTO MORI (L.)

(RE-MEMBER THAT YOU MUST DIE)

หมั้นนึกเราจักต้อง ชีวิตวาย
ส่ำสรรพสังขารสลาย ทั่วถ้วน
สิ่งปรุงแต่งย่อมกระจาย ย่อยยับ
อนิจจาวัฏสังขาราล้วน ดับแล้วสุโข.

MOLE RUIT SUA (L.)

(FALLS BY ITS OWN WEIGHT)

ของตกมักตกด้วย　　น้ำหนัก ตนเอง

คนจะตกก็มัก　　แบบนี้
อวดใหญ่อวดเบ่งนัก　　ก็ตก ง่ายนา
กฎแห่งธรรมชาติชี้　　หนักล้มเบาลอย.

MUTATIS MUTANDIS (L.)

(WITH NECESSARY CHANGES)

อนิจจลักษณ์นั้นประจักษ์　　ทั่วไป

ทุกสิ่งไม่ว่าใหญ่　　ว่าน้อย
เป็นเอกภาพหนึ่งใน　　ไตรลักษณ์
หมุนเปลี่ยนเวียนว่ายคล้อย　　เกิดแล้วดับไป.

สจิตฺตปริยายกุสลา ภเวยฺยุํ.

(พึงเป็นผู้ฉลาดในกระบวนจิตของตน)

แม้จิตเราแต่ล้วน หลายลักษณ์
โกรธเกลียดราคหลงรัก ร่านชู้
สงบเสงี่ยมซื่อโกงกัก- ขพะหยาบ- คายฤๅ
ควรฉลาดพริบไหวรู้ ระยะแจ้งทุกกระบวน.

ยโต ยโต จ ปาปกํ ตโต ตโต มโน นิวารเย.

(ก็บาปเกิดจากอารมณ์ใด ๆ พึงห้ามใจจากอารมณ์นั้น ๆ)

พึงสังเกตบาปเกิดด้วย อารมณ์ไร
จงหักใจอย่าใฝ่ แหล่งนั้น
ผลชั่วจากเหตุใด ดับเหตุ นั้นแล
ฝืนอย่าให้โมหะกั้น กีดสร้างสงสัย.

สพฺพรตึ ธมฺมรติ ชินาติ.

(ความยินดีในธรรม ย่อมชนะความยินดีทั้งปวง)

ยินดีธรรมชำนะสิ้น ยินดีใด
ธรรมปีตินั้นใส สะอาดสะอ้าน
เพราะเกิดแต่จิตใจ สัมผัส ธรรมนา
เห็นสัจจะเจิดจ้าน อิ่มแจ้งเอมใจ.

ตณฺหกฺขโย สพฺพทุกฺขํ ชินาติ.

(ความสิ้นตัณหาย่อมชนะทุกข์ทั้งปวง)

สรรพทุกข์เกิดแต่ห้วง สมุทัย
คือกิเลสตัณหาใน ภพนี้
ลงอยากก็อยากใหญ่ ยากหยุด
นิโรธธรรมท่านชี้ สภาพสิ้นตัณหา.

อสาธุํ สาธุนา ชิเน.

(พึงชนะคนไม่ดี ด้วยความดี)

ความร้อนย่อมดับด้วย ความเย็น
ร้อนจิตร้อนกายเป็น เช่นนั้น
ความดีชั่วเข้าเกณฑ์ ปรปักษ์ กันแฮ
ชนะชั่วใช้ดีปั้น ค่อยป้อนปราบลง.

นตฺถิ ขนฺธสมา ทุกฺขา.

(ทุกข์เสมอด้วยขันธ์ ไม่มี)

ขันธ์ได้แก่กลุ่มก้อน เป็นกอง
ขันธ์แห่งรูปนามครอง ร่างนี้
ปกติกลุ่มสิ่งของ จำแยก สลายนา
นามรูปย่อยยับชี้ ทุกข์ล้ำใดเสมอ.

NEC SCIRE FAS EST OMNIA (L.)

(IT IS NOT PERMITTED TO KNOW ALL THINGS.)

ไม่มีใครรู้ทั่ว **ทุกสิ่ง**
เท่าที่รู้ให้จริง แจ่มแจ้ง
ก็นับว่าเป็นสิ่ง แสนวิเศษ
ที่ไม่รู้แต่แสร้ง อวดโม้มีถม.

NECIS QUANTILIA PRUDENTIA MUNDUS REGATUR (L.)

(YOU KNOW NOT WITH WHAT SMALL STOCK OF WISDOM THE WORLD IS GOVERNED.)

โลกเราท่านไม่รู้ **ดอกนา**
ว่าปกครองด้วยปัญญา **ส่วนน้อย**
สังคมวิ่งตามตัณหา ติดติด
กิเลสใหญ่ไม่ทันคล้อย กิเลสน้อยตามมา.

NESCIT VOX MISSA REVERTI. (L.)

(A WORD PUBLISHED CANNOT BE RECALLED.)

คำที่ตราติดแล้ว **กลับไม่– ได้นอ**
นอกจากฉีกทำลายไป เท่านั้น
คนมีสัจกล่าวใด รักษาสัจ
ถึงชีพแหลกแตกสบั้น บ่กล้ากลับคำ.

NON OLET PECUNIA (L.)

(THE MONEY DOES NOT STINK)

อันเงินตรานี้ย่อม **ไม่เหม็น**
ที่กล่าวเพียงที่เห็น ชัดได้
เงินส่งกลิ่นก็เป็น มีมาก ด้วยนา
ฉ้อราษฎร์บังหลวงไว้ กลิ่นฟุ้งทั้งเมือง.

OMNIA MEA MECUM PORTO (L.)

(ALL I HAVE I CARRY WITH ME)

สมบัติทั้งหมดข้า **แบกตระ- เวนแฮ**
ที่แบกคืออัตตะ นั้นแล้
หนักยิ่งกว่าภาระ ใดอื่น
ยึดมั่นมันแท้แท้ ปล่อยได้เบาสบาย.

อกิญฺจนํ นานุปตนฺติ ทุกฺขา.

(ทุกข์ย่อมไม่ตกถึงผู้หมดกังวล)

ผู้กังวลว่างหมดแล้ว ไม่ทุกข์
จะว่าสุขก็สุข เลิศได้
กองกิเลสที่รุมรุก นั่นแหละ กังวลแล
อุเบกขาจักช่วยให้ วุ่นสิ้นวางเฉย.

สตญฺจ ธมฺโม น ชรํ อุเปติ.

(ธรรมของสัตบุรุษ ไม่เข้าถึงความคร่ำคร่า)

สัตบุรุษคือผู้ประพฤติ สัมมา ทิฏฐิแฮ
สัปปุริสธรรมพา เลิศแล้
ไม่คร่ำคร่าแม้เวลา ล่วงคร่ำ
ทนต่อการพิสูจน์แท้ ไม่ท้อทุกกาล.

อนิจฺจา วต สงฺขารา.

(สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ)

ธรรมที่พระสวดท้าย พิธีสงฆ์
แด่ศพเพื่อหวังส่ง กุศลให้
ที่จริงท่านให้ปลง ธรรมสังเวช
สรรพะสังขารนั้นไร้ สภาพแท้เที่ยงหนอ.

มตฺตญฺญุตา สทา สาธุ

(ความรู้จักประมาณ ยังประโยชน์ให้สำเร็จทุกเมื่อ)

ธรรมหนึ่งควรจักรู้ คือ "ประมาณ"
จักกอบกิจกระทำการ ถูกต้อง
ยังประโยชน์ทุกกาล ทุกที่ แห่งแฮ
มากสิ่งที่ขัดข้อง เพราะเว้นประมาณการ.

กิจฺโฉ มนุสฺสปฏิลาโภ.

(ความได้เป็นมนุษย์เป็นการยาก)

มนุษย์ท่านบ่งว่าผู้ มีใจ สูงนอ
รู้โทษและคุณใน กิจกว้าง
ต่างกว่าสัตว์ซึ่งใคร่ แต่เสพย์
เป็นยากอยู่ที่สร้าง จิตได้ใจสูง.

มลิตฺถิยา ทุจฺจริตํ.

(ความประพฤติชั่วเป็นมลทินของหญิง)

สตรีมีสมบัติด้วย บริสุทธิ์
สาวและสวยใช่สุด ประเสริฐได้
ประพฤติชั่วเป็นจุด มลทินโทษ
ถึงเสกแสร้งซ่อนไว้ ก็แจ้งมลทินใจ.

OMNIA VINCIT AMOR, ET NOS CEDAMUS AMORI. (L.)
(LOVE OVERCOME ALL THINGS, LET US, TOO, YIELD TO THE LOVE)

"ความรักชำนะสิ้น ทั้งมวล"
เราท่านมาชักชวน นอบน้อม
ใครเชื่อไม่ช้าครวญ คร่ำโอด
ความรักเหมือนเข้าป้อม ไม่ช้าอยากหนี.

PARCERE SUBJECTIS ET DEBELLARE SUPERBOS. (L.)
(TO SPARE THE VANQUISHED AND PUT DOWN THE PROUD.)

เขายอมสยบแล้ว ปรานี เขาเทอญ
เราสงบศักดิ์ศรี แน่วไว้
ปราชญ์ชมชอบผู้มี ความอด- กลั้นนอ
ผู้ที่แพ้จักให้ เกียรติซ้องสรรเสริญ.

PALLIDA MORS AEQUO PULSAT PEDE PAUPERUM TAERNAS REGUMQUE TURRES. (L.)
(PALE DEATH KNOCKS WITH IMPARTIAL FOOT AT POOR MEN'S HUTS AND KING'S CASTLES.)

มณเฑียรฤๅกระท่อมน้อย ยาจก
มฤตยูไม่เพิกยก เหยียบขยี้
สรรพสัตว์น้ำบก บนอากาศ
ถึงฆาฏก็ต้องลี้ ดับสิ้นสังขาร.

SALUS POULI SPREMA LEX ESTO. (L.)
(LET THE WELFARE OF THE PEOPLE BE
THE FINAL LAW.)

ยกความสุขราษฎร์ให้ **เป็นบัญญัติ ยอดเทอญ**
เพราะราษฎร์คือหลักรัฐ นั้นแล้
รัฐจักหมดสรรพสวัสดิ์ หากราษฎร์ ทุกข์นอ
อริรบก็จักแพ้ เพราะสิ้นหลักกำลัง.

SE NON È BEN TROVATO. (It.)
(IF IT IS NOT TRUE, IT IS CLEVERLY INVENTED.)

หากไม่จริงก็ต้อง **ฉลาดปลอม**
เพื่อยั่วให้คนตอม เล่นฉะนั้น
นั้นหวานที่นี่หอม ตลอดร่าง
ข้างล่างยาวบนสั้น ต่างล้วนของปลอม.

กาเมหิ โลกมฺหิ น อตฺถิ ติตฺติ.

(ความอิ่มด้วยกามทั้งหลายไม่มีในโลก)

อิ่มใดพออิ่มได้ เว้นกาม
รสอร่อยรูปอร่าม ร่านเร้า
กลิ่นชื่นฉ่ำสัมผัสหวาม วาบจิต
เสียงเพราะเสนาะเคล้า เสพแล้วใครลืม.

กตสฺส นตฺถิ ปฏิการํ.

(สิ่งที่ทำแล้ว ทำคืนไม่ได้)

ดีชั่วทำเสร็จแล้ว แล้วกัน
เรียกกลับไม่มีวัน กลับได้
คงอยู่แต่ผลอัน เกิดแต่ เหตุแฮ
ปลูกพืชผลิตผลให้ ห่อนเพี้ยนพันธุ์เดิม.

สุกรํ สาธุนา สาธุ.

(ความดีอันคนดีทำง่าย)

ความดีทำง่ายด้วย คนดี
เพราะปกติย่อมมี จิตสะอ้าน
ใฝ่แต่เพิ่มพูนทวี กุศลกิจ
สบโอกาสไม่นิ่งคร้าน ศรัทธาซึ้งกฎกรรม.

สาธุ ปาเปน ทุกฺกรํ.

(ความดีอันคนชั่วทำยาก)

ความดีคนชั่วนั้น ทำยาก
เพราะจิตใจปราศจาก หิริย้อม
ไม่ยอมเชื่อกรรมวิบาก บุญบาป
กอปร์แต่กิจที่พร้อม จักให้ประโยชน์ตน

(SERO VENIENTIBUS OSSA (L.)

(THE BONE TO THE LATE COMERS.)

มาทีหลังก็ต้อง **แทะกระดูก**
เพราะผิดกาลจึงถูก อดเนื้อ
รักหญิงรีบพันผูก ก่อนบ่าว อื่นพ่อ
มัวแต่คอยหล่อนเกื้อ ก็เก้อกระดูกกอง.

PLAIN WORDS MAKE THE MOST ORNAMENTAL SENTENCES.

คำง่ายผูกประโยคได้ **พริ้งเพราะ เทียวนา**
หากฉลาดเลือกให้เหมาะ เรื่องได้
ฟังแล้วก็เสนาะ ซึ้งซาบ
คำยากมักทำให้ คิดค้นไขว้เขว.

TO COOL A PASSION, TAKE A LONG WALK.

สงบอารมณ์ก็จักต้อง **เดินไกล หน่อยนอ**
เพื่อกล่อมจิตเกลาใจ จากร้อน
ยอมเหงื่อหยดไคลไหล ตลอดร่าง
ดีกว่าจิตถูกบ้อน โกรธกลุ้มอยากทำลาย.

THERE IS NO BALM FOR EVERY WOUND.

ยารักษาทุกโรคได้ **นั้นไม่ มีนอ**
ขนานหนึ่งสรรพคุณไข ดังนี้
"กินกไดและทากได" ตำหรับเก่า
วรรณยุตโทมันลี้ ไต่คู้กีหาย.

BOOKS AID THOUGHT, THEY SHOULD NOT
SUPERSEDE IT.

อันหนังสือนั้นช่วย **จินตนา- การแฮ**
ก่อเกิดสุตมัยปัญญา หยั่งรู้
แต่มิใช่ตัวจินตา- **มยะ- ปัญญานอ**
ยินอ่านมากคือผู้ รอบรู้สัจจธรรม.

IF YOU DESIRE TO KNOW, DO NOT FEAR TO ASK.

อยากรู้ก็ไม่ต้อง **เกรงถาม**
นิ่งอุบจะทราบความ กระไรได้
"รู้ชามไม่ก็ชาม" ชอบพูด กันแฮ.
ใครยึดคตินี้ไว้ ไม่ช้า "ชวดชาม."

LITTLE STROKES FELL GREAT OAKS.

พื้นถากทีละน้อย **หลายครา**
ไม้ใหญ่แม้แกร่งหนา **ก็ล้ม**
ทุกสิ่งไม่พ้นพยา- ยามต่อ- สู้แฮ
ยากลำบากก็อย่าก้ม ศีร์ษะแพ้แก่มัน.

HASTY CLIMBERS HAVE SUDDEN FALL.

ขึ้นไวก็มักต้อง **ตกไว**
ไม่มั่นมือตีนไถล หล่นกลิ้ง
เลื่อนตำแหน่งดั่งเส้นใย ชักรอก
"เส้น" ขาดมักเข้าปิ้ง บ่นปี้ตอนปลาย.

JOY OFTEN COMES AFTER SORROW, LIKE MORNING AFTER NIGHT.

อิ่มใจเกิดต่อท้าย **เสียใจ**
เหมือนค่ำสิ้นอรุณไข **เฉกนั้น**
โศกสุขสลับกันไป วิสัยโลก- ธรรมแฮ
หากสุขยาวโศกสั้น สุขล้วนไม่มี.

EXAMPLES DO NOT AUTHORIZE SINS.

เอาเยี่ยงใช่จักคุ้ม **ความผิด เสมอนา**
ต้องเหมาะกาลมั่นกิจ จึ่งได้
คชถ่ายใคร่ครวญคิด อย่าถ่าย ตามพ่อ
หมั่นพิจารณาเรื่องให้ ชอบด้วยสถานการณ์.

SHORT RECKONINGS MAKE LONG FRIENDS.

ไม่คิดเล็กคิดน้อย **มิตรสัมพันธ์ ยืนนอ**
เอาเปรียบเพื่อนเหมือนบั่น ห่วงคล้อง
ทำบ่อยกระทบใจกัน กระเทือนจิต
รักคบมิตรก็ต้อง อย่าตั้งระแวงใจ.

TERTIUS GAUDENS (L.)
(THE THIRD PERSON (WHO) TAKES ADVANTAGE FROM A DISPUTE BETWEEN OTHERS)

บุรุษที่สามโผล่แล้ว **เร่งระวัง**
เพียงแต่สองก็ยัง ยากแท้
นา, อิน, ทุ่มเถียงดัง– จะฆ่า กันนอ
ตาอยู่มาช่วยแก้ เสร็จแล้วตะครุบพุง.

เชื่อ

จาก พุทธวจนะใน กาลามสูตร์

มา อนุสฺสเวน.

(อย่าเชื่อโดยฟังตาม ๆ กันมา)

ขึ้นชื่อความเชื่อแล้ว เรื่องสำคัญ
พระพุทธองค์ย้ำยัน เยี่ยงไว้
แม้สิ่งสดับตามกัน ก็อย่า เชื่อนอ
มิใช่สิ่งที่ได้ คิดแจ้งเห็นจริง.

มา อิติกิราย

(อย่าเชื่อว่าได้ยินสืบ ๆ กันมา)

อีกอย่าเชื่อเพราะได้– ยินสืบ กันมา
ยาวศอกได้ยินคืบ ก็ได้
ยินไม่ชัดดังหลืบ หลบเหลี่ยม
จักเชื่อก็ต้องให้ จิตแจ้งแจ่มจริง.

มา ปรมุปราย.

(อย่าเชื่อว่าเพราะทำสืบ ๆ กันมา)

และอย่าเชื่อที่ทั้ง **ทำต่อ กันมา**
ความผิดพลาดอาจส่อ แต่ต้น
ที่ทำก็ทำพอ สืบสืบ นั้นเอง
จักเชื่อได้ต้องพ้น หมดข้อกังขา.

มา นยเหตุ.

(อย่าเชื่อตามวิธีปรัชญา)

ทั้งอย่าเชื่อหลักอ้าง **โอ่ปรัชญา เอกใด**
เพราะลึกซึ้งเกินวิชา เชื่อได้
ปรัชญาเปรียบหมอกหนา เมฆมืด
ผ่าลึกไปยิ่งไร้ ระยะแจ้งกระจ่างเห็น.

มา ตกฺกเหตุ
(อย่าเชื่อตามวิธี ตรรกศาสตร์)

กับอย่าเชื่อแม้หลัก ตรรกศาสตร์
เพราะยากจักสามารถ พิสูจน์ได้
ตรรกศาสตร์ก็ขนาด ความตรึก
ซึ่งจักถึงกับให้ กระจ่างแจ้งอาจไกล.

มา ทิฏฺฐินิชฺฌานกฺขนฺติยา.
(อย่าเชื่อเพราะว่านี้มันทนต่อความเห็นและการพิสูจน์ของเรา)

แม้ทนเราพิสูจน์ได้ ก็ดี
ก็อย่าเพ่อปลงฤดี มั่นแล้ว
เพราะเราใช่ผู้ปรี- ชาเลิศ ล้ำนอ
มีจิตสว่างยิ่งแก้ว ก่องแจ้งปัญญาญาณ.

มา ปิฏกสมฺปทาเนน.
(อย่าเชื่อหรือรับเอาโดยเหตุที่ว่านี้มีอยู่ในปิฎก)

กระทั่งแม้มีเรื่องนั้น ในปิฎก
ก็อย่าเพ่อยอมยก ว่าแท้
เพราะว่าอาจขาดตก หล่นลอก ผิดนา
หรือว่ามีผู้แก้ อวดอ้างภูมิปัญญา.

มา ภพฺพรูปตาย.

(อย่าเชื่อเพราะเหตุที่ว่าผู้พูดเป็นคนน่าเชื่อ)

อนึ่งแม้ผู้พูดนั้น **น่าเชื่อ**
จงยับยั้งศรัทธาเผื่อ พลาดบ้าง
บางคนอาจพื้นเผื่อ แฝงหลัก
บ้างก็ชอบอวดอ้าง ตรัสรู้เหตุผล.

มา สมโณ โน ครูติ

(อย่าเชื่อเพราะว่าสมณะนี้เป็นครูของเรา)

ที่สุดแม้สมณะนี้ **ครูเรา**
เคยนับถือก่อนเก่า กราบไหว้
สอนใดก็เคยเคา- รพรับ
แม้กระนั้นอย่าได้ เชื่อถ้วนก่อนวิจารณ์.

จงเชื่อต่อเมื่อปรากฏแก่ใจแล้วว่าเป็นเช่นนั้นจริง.

พึงศรัทธาต่อเมื่อได้ **ปฏิบัติ ธรรมพ่อ**
เห็นกระจ่างแจ่มชัด **เจิดแจ้ง**
ปรากฏแก่ญาณทัศ- **นะแน่ว**
จิตสะอาดเหือดแห้ง **วิสุทธิสิ้นกังขา.**

TO BE PRUDENT IS THE BEST REVENUE.

รอบคอบเลิศค่าคุ้ม **การเงิน**
ขาดประหยัดใช้จ่ายเพลิน ไม่อั้น
เบิกออกปล่อยให้เกิน คิดเก็บ เข้าแฮ
ขืนประพฤติเยี่ยงนั้น ไม่ช้าหมดตัว.

TANTAENE ANIMIS CAEIESTIBUS IRAE ? (L.)
(ARE THERE SUCH VIOLENT PASSIONS IN CELESTIAL MINDS ?)

ชาวสวรรค์มีจิตข้อง **ความใคร่ บ้างฤๅ**
สวรรค์ที่กล่าวมุ่งใด เล่าเน้อ
หากหมายว่าสวรรค์ใน คฤหาสน์ เศรษฐีแฮ
ความใคร่ยิ่งฟอนเฟ้อ เฟื่องฟุ้งพื้นเฝือ.

TANTO UBERIOR (L.)
(SO MUCH THE RICHER)

มากทรัพย์นับได้ว่า **เศรษฐี**
สัตบุรุษมากความดี เด่นแจ้ง
ผ่านชายมากโสเภณี นางประดับ- เมืองแฮ
น้ำมากฤๅฝนแล้ง ต่างล้วนทุพภิกขภัย.

TAUT EST PERDU FORS L'HONNEUR (L.)
(ALL IS LOST BUT HONOUR.)

ทุกสิ่งสลายสรรพสิ้น **เว้นเกียรติ**
ใครอย่าพักหยามเหยียด เหยียบหน้า
แม้ชีวิตจะเคร่งเครียด ขาดสิ่ง พนอแฮ
"เกียรติศักดิ์รักของข้า มอบไว้แก่ตัว."

TRIA JUNCTA IN UNO (L.)
(THREE THINGS IN ONE.)

สามสิ่งในหนึ่งนั้น นามใด บ้างนา
นามหนึ่งคือรัตนไตร นั่นแล้
ตรีรัตนะเจียรไน จากหนึ่ง
เอกรัตน์องค์ที่แท้ รัตนนั้น คือ "ธรรม."

ผลานมิว ปกฺกานํ   ปาโต ปตนโต ภยํ
เอวํ ชาตาน มจฺจานํ   นิจฺจํ มรณโต ภยํ.

(ภัยของสัตว์ผู้เกิดมาแล้ว ย่อมมีเพราะต้องตายแน่นอน ดุจภัยของผลไม้สุก ย่อมมีเพราะต้องหล่นในเวลาเช้า ฉะนั้น)

"ภัยแห่งสัตว์เกิดแล้ว   คือความ ตายแล"
"ดุจลูกไม้สุกหล่นยาม   รุ่งเช้า"
พุทธดำรัสตรัสถาม   คติโลก วิสัยนอ
อาจเลี่ยงตาย, เจ็บ, เถ้า,   หากเว้นเกิดเสีย.

เว้นเกิดคือเว้นก่อ   ภพชาติ
อันปฏิจจสมุปบาท   บ่งไว้
ความยึดมั่นนั้นฉกาจ   กอบเกิด "กู" นอ
พระพุทธองค์ทรงให้   หยุดยั้งเวทนา.

พูดง่ายปฏิบัตินั้น   หนักยิ่ง
เหตุเพราะคุ้นกับสิ่ง   แวดล้อม
สมมุติธรรมทับธรรมจริง   ดั่งจันทรคราส
"โซ่" สิบสองข้ออ้อม   สืบสร้างปัจจยาการ.

พิมพ์ที่ ร.พ. เลี่ยงเชียงจงเจริญ ๑๙๙, ๒๕๓ สี่แยกสำราญราษฎร์
พระนคร โทร. ๒๒๓๗๙๘ นายเตียวจุ้ย แซ่เตียว
ผู้พิมพ์ผ้โฆษณา ๒๕๐๕